

Jpravništvo: Ljubljana, Knafljeva 3
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grojski trg št. 7.
Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Zhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grojski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Ankarski pakt

Podpis angleško-francosko-turške zveze je trenutno obrnil vso evropsko pozornost na oni del Evrope, ki se je ob izbruhu sedanje vojne označeval za »mrtev pas«, pas izven sedanjega konflikta. Ta naziv je bil v polni meri upravičen že zaradi nevtralnosti, za katero so se takoj ob izbruhu sovražnosti izrekle vse balkanske države. Razvoj dogodkov po začetku vojne ni na tem ničesar spremenil. Nasprotno, težnje po večji medsebojni povezanosti držav, ki so v tem predelu ostale izven konflikta, so se prav v zadnjem času povečale.

V verigo miroljubnih prizadevanj so splošno šteli tudi turška pogajanja v Moskvi. Mednarodni položaj Turčije je bil ob teh razgovorih obeležen z naslednjimi obveznostmi: s prijateljskim paktom z Rusijo iz leta 1921, ki je tvoril ves povojni čas najbolj stalno osnovo turške zunanje politike; s paktom Balkanske zveze, s katerim je tudi Turčija poudarila miroljubne namene na vsem balkanskem področju; s tako zvanim prednjeazijskim paktom, s katerim je Turčija poudarila povezanost svojih interesov na azijskem kontinentu z Irakom, Iranom in Afganistanom, ter končno z obema začasnima pogodbama o vzajemni pomoči, ki jih je Turčija 12. maja in 23. junija sklenila z Anglijo in Francijo.

Ti dvečasni pogodbi sta se sedaj spremenili v dokončno trozvezno pogodbo, ki jo je Turčija namesto ločeno z vsako izmed obeh zapadnih vele-sil sklenila istočasno z obema skupaj, s čimer je še bolj poudarjena povezanost vseh treh držav. V kakšnem razmerju je novi pakt do pogajanj, ki jih je Turčija vodila v Moskvi, ne da bi se odločila za podpis kakšnega zaključnega dokumenta, smo na tem mestu obrazložili že večkrat. Za presojeno pomena ankarskega pakta samega na sebi in v zvezi s trenutnim mednarodnim položajem pa je najprej na mestu kratka primerjava obeh začasnih pogodb Turčije z Anglijo in Francijo s sedanjim novim skupnim paktom.

Bistvočasne angleško-turške pogodbe z dne 12. maja t. l. je bilo v tem, da sta si obe državi obljubili vzajemno pomoč »v primeru napada, ki bi vodil do vojne v sredozemskem pasu«. Porodba je pustila obema državam popolno svobodo, da »sklepa tudi z drugimi državami dogovore v splošnem interesu miru«. Izredno pozornost pa je v besedilu vzbudila določba, ki jo je 23. junija ponovila tudi francosko-turška začasna pogodba, da namreč »obe vladi priznavata, da je potrebno zagotoviti varnost tudi na Balkanu, in se posvetujeta, da bi dosegli ta cilj čimprej«. Tudi razen tega odstavka je francosko-turška začasna pogodba sestavljena v glavnem enako kakor angleško-turška, le da je njeno sklenitev spremljala kot francoska koncesija Turčiji odstopitev aleksandretskega sandžaka.

V čem se torej novi pakt razlikuje po svoji obliki in svojem besedilu od prejšnjih začasnih dogovorov? Predvsem je novi pakt sklenjen kot istočasni trostranski sporazum, kar je razumljivo že glede na medsebojno povezanost obeh zapadnih vele-sil in njuno medsebojno obveznost, da v sedanji vojni ne skleneta ničesar na svojo pest. To pa seveda ne spreminja turške obveze, da v primerih, ki so v paktu predvideni, pomaga tako obema zapadnim vele-silama skupaj kakor vsaki zase.

Obveze o medsebojni pomoči se v bistvu niso spremenile, pač pa so v novem paktu podrobneje določene, odno-sno razširjene na obveznost posve-tovanj tudi za primer, ko bi zaradi napada kakšne evropske države na drugo nastala nevarnost za katero izmed pogodbenih podpisnic. Balkansko področje se v novem paktu ne omenja izrecno kakor v prejšnjih začasnih dogovori, pač pa si podpisnice zagotavljajo konkretno pomoč v primeru izpolnitve jamstev, ki sta jih Anglija in Francija dali Rumuniji in Grčiji 13. aprila letošnjega leta. Tu pa zasluži glede Turčije posebno pozornost dodatni protokol k pogodbam, ki Turčijo obvezuje od pomoči v smislu novega pakta, ako bi se zaradi nje morala zaplesti v vojno z Rusijo.

Spolitičnega vidika zasluži ta določba dodatnega protokola največjo pozornost. Predvsem se je z njo Turčija zavarovala na rusko stran, kamor je s tem pustila odprta vrata za nadaljnje razgovore. Anglija in Francija sta se v tej previdnosti s Turčijo povsem solidari-zirali. Nadaljnji pomen navedene omejitve pa je v prepustitvi polne svobode Turčiji glede presoje o odpira-nju in zapiranju dardanelskih morskih ožin, kar naj bi ublažilo rusko občutljivost v tem vprašanju. Turčija se bo namreč ozirala na želje Rusije že zato, da se ne bi zapletla z njo v vojno. Ankarski pakt ustreza torej v glavnem vsem ruskim pomislekom glede Dar-

Velike posledice ankarske pogodbe

Nevtralnost Rusije osigurana? — Stabilizacija položaja v Sredozemlju in na Balkanu — Važne politične konference v Berlinu — Ankarski pogodbi se pridružuje vojaško-strategični načrt

London, 20. oktobra. br. Splošno za-doščenje nad podpisom angleško-francosko-turške pogodbe dobiva izraza v celokupnem angleškem časopisju. Isto poročajo iz Francije. Listi navajajo nadalje, da smatra tudi ameriško časopisje soglasno podpis pogodbe v Ankari kot enega najbolj važnih diplomatskih uspehov Anglije in Francije, ki je mora da za nadaljnji razvoj dogodkov odločilnega pomena.

V političnih krogih se osobito tolmači dodatni protokol, ki oprasča Turčijo obveze pomagati Franciji in Angliji v primeru, ako bi se morala zaradi tega zaplesti v vojno s Sovjetsko Rusijo. Zatrjuje se, da se v tem dodatnem protokolu odkriva fakt, ki ni nič manj pomemben, nego ostala pogodba. Ako bi namreč Anglija in Francija morali resno računati, da se Rusija sedaj ali po-zneje pridruži Nemčiji z vojaško po-močjo, potem bi zaradi omenjenega do-datnega protokola njuna pogodba s Turčijo ne imela nobenega pravega po-mena. Smatra se, da je bil dodatni pro-tokol vnešen na podlagi izvestnih iz-jav, ki jih je dobil turški zunanji mini-ster v Moskvi in ki dajejo izvestna jamstva, da do primera, ki ga naveda dodatni protokol, sploh ne bo prišlo. V tej zvezi se v Londonu opozarja tudi na izjavo državnega podtajnika But-lerja na sinočnji seji angleške zbornice, da je bila obveza Anglije napravljati Poljski predvidena samo za napad z nemške strani.

S posebnim poudarkom se opozarja tudi, da so v neposredni zvezi s podpi-som ankarske pogodbe zastopniki vseh treh generalnih štabov v Ankari na delu, da zaključijo posvetovanja o na-

tančnem načrtu vojaško strategičnega sodelovanja Turčije z zapadnimi vele-silama v primeru potrebe. Pri tem gre tudi za velikopotezne dobave orožja in drugih tehničnih sredstev. Ta pogajanja vodijo, kakor znano, turški maršal Čakmak, francoski general Weygand in an-gleški general Wavel. Pogajanja bodo verjetno še ta teden zaključena.

Z velikim poudarkom skušajo lon-donski politični krogi predstaviti ankarsko pogodbo kot odločilni nemški diplomatski neuspeh.

Po današnjih vesteh vlada v Berli-nu veliko vznemirjenje. Nemški poslanik na Turškem von Papen in moskovski poslanik von Schulenburg sta kli-čana na poročanje. Nemčija vedno bolj sumi v iskrenost ruske politike in vr-sijo se posvetovanja, kakšne garancije naj zahteva, da bo Rusija trajno ostala lojalna napram Nemčiji. Do sedaj še ni dospel Stalinov odgovor na Hitlerjevo posebno pismo. S posebnim veseljem beležijo angleški listi, da je Rusija po-nudila »vno sedaj Ameriki okrog 200.000 ton mangana, ki bi ga imela dati Nemčiji. Mangani je neobhodno po-treben pri izdelavi jekla in ga mora Nemčija v celoti uvažati.

Z veliko pozornostjo se v Londonu beležijo tudi vesti o ministrski krizi v Bolgariji. Potrjuje se, da je ta kriza v zvezi z dosedanjim politično linijo Bol-garije, ki je predvsem računalna z bo-dočim sodelovanjem Nemčije in Rusije na Balkanu. Smatra se tudi, da Rumu-niji ne preti nobena neposredna nevar-nost od ruskih revindikacij in da je v tem oziru dobil Saradzoglu izvestna za-trdila.

med balkanskimi državami, ki bo skušala spraviti element stabilnosti v medsebojno razmerje. Glede Rusije pravijo »Times«, da je Turčija ostala lojalna tudi napram Rusiji. Saradzoglu ni niti za las odnehal od načela lojalnosti niti nasproti Moskvi, niti nasproti Londonu in Parizu. Zato je upati, da bo Turčija predlagala Rusiji ohranitev statusa quo na jugovzhodu Ev-rope in da bo Rusija na to pristala, ker takšen predlog ni v nasprotju z določili ankarske pogodbe. List meni, da so bila sovjetsko-turška pogajanja prekinjena za-radji Ribbentropove diplomatske ambicije.

»Daily Telegraph« pravi: Pakt med Turčijo in zavezniki pomeni srečno kon-čanje prijateljskih razgovorov med tremi državami, obenem pa važen prispevek k ureditvi razmer v Evropi. Posebno važno je, da so določila tega pakta točna in pre-cizna. V strateškem pogledu ima Turčija v rokah ključke do Balkana, njena lojalna politika pa zbija zaupanje v vseh drža-vah. Vsekakor je turška nevtralnost v pri-meru vojne prav tako važna kakor dej-stvo, ki jo Turčija gospodarica morske ožine, ki drži v Črno morje. Zato je pod-pis te pogodbe velika diplomatska zmaga zaveznikov.

Pariz, 20. oktobra. AA. (Havas) Listi so-glasno izrekajo priznanje lojalnosti Tur-čije, ki je podpisala trojno pogodbo, ka-tere pomen za mir in varnost v vzhodnem Sredozemlju je naravnost ogrožen. »Ere Nouvelle« pravi: Turčija je ponovno ne-dvoumno dokazala svojo lojalnost. S pre-kinitivno rusko-turških razgovorov je nemška diplomacija doživela neuspeh in tega niti ne taji. »Excelsior« poudarja, da je trojni dogovor dragocen prispevek k moralni in materialni moči zaveznikov v Evropi. »Figaro« izreka priznanje Turčiji, ker je ostala neomajna zvesta obvezno-stim do Velike Britanije in Francije. Ankarska pogodba je zapečatila angleško-francosko zvezo z novim elementom stal-nosti in miru na Sredozemskem morju in v vzhodni Evropi. »Jour« piše: Turčija je straža ob morski ožini, ki v znatni meri jamči za varnost v vzhodnem delu Sredo-zemlja na Balkanskem polotoku in na bližnjem in srednjem vzhodu. Zato je ta pogodba za Francijo in Veliko Britanijo trikrat pomembna. »Oeuvre« pravi: Nepo-trebno je ponavljati, da je turška vojska danes ena izmed prvih po hrabrosti vo-jakov, po odločnosti voditeljev in po vrednosti materiala. Ni bilo niti potrebno dati v pogodbo klavzulo, da se vse tri države obvežejo, da ne bodo sklenile sepa-ratnega miru, ker Francija in Velika Bri-

tanija vesta, da imata v Ankari zvesto zaveznico. »Populaire« komentira izjavo predsednika turške vlade in pravi, da se Saradzoglovo poslanstvo v Moskvi ni uspešno končalo predvsem zato, ker ruski predlogi niso bili v skladu z angleško-francosko-turškim dogovorom. »Epoque« piše: Turki, ki se nahajajo sredi svojega nacionalnega preporoda in poleta, ne bi vezali svoje usode na usodo Francije in Velike Britanije, tudi če bi jim nekatere neposredne koristi to velevalo, če bi mi-slili, da je v sedanji vojni stvar obeh za-padnih držav kompromitirana. »Petit Pa-risien« opozarja na to, da bo Turčija ohranila prijateljstvo z Rusijo, ker je to aksiom turške zunanje politike že celih 20 let. V Londonu in Parizu popolnoma razumejo in odobravajo takšno turško sta-lišče.

Sodba v Ameriki

New York, 20. okt. AA. (Reuter) »New-york Times« komentira podpis ankarskega pakta in pravi, da sta zapadni demo-kraciji dosegli pomemben uspeh. List pravi, da je to prvi dejanski diplomatski uspeh zapadnih demokracij od začetka vojne.

Ankarski pakt bo registriran pri DN

London, 20. oktobra. AA. (Reuter) Uradni krogi izjavljajo, da bo ankarski pakt registriran pri Društvu narodov.

★

Zakaj ni Anglija Rusiji napovedala vojne

London, 20. oktobra. b. Na vprašanje ne-kega poslanca o praviem obsegu angleških obveznosti glede Poljske na osnovi znane angleško-poljske pogodbe o vzajemni po-moči z dne 25. avgusta, je državni podtaj-nik v zunanjem ministrstvu Butler pisme-no odgovoril med drugim, da je Velika Britanija prevzela napram Poljski obvez-nost o vzajemni pomoči »samo za primer nemškega, ne pa tudi kakšnega drugega na-pada«. V tej Butlerjevi razlagi vidijo v poučenih krogih odgovor na vprašanje, ki se je v zadnjem času večkrat postavljalo, zakaj ni Velika Britanija napovedala Ru-siji vojne zaradi vkorakanja njenih čet na poljsko ozemlje.

Prvi vtisi v Italiji

Italija čaka, da presodi vpliv ankarskega pakta na področju, ki jo najbolj zanima

Rim, 20. oktobra. b. Današnji listi ob-javljajo sicer besedilo ankarskega pakta, sklenjenega med Turčijo, Anglijo in Francijo, ter daljša poročila svojih poročal-cev, zlasti iz Londona, Pariza in An-kare, vendar se vzdržujejo slehernega ko-mentiranja, v kolikor ga vsaj deloma ne izražajo v naslovih. Tako pišejo nekateri listi o veliki zbežanosti v turških krogih, češ da je Turčija sprejela z novim pak-tom prevelike obveznosti. To velja po-mnenju nekaterih ankarskih poročalcev zlasti glede 3. in 4. člena, s katerima se je Turčija zavezala, da nudi Angliji in Fran-ciji pomoč ne le v primeru konflikta, ki bi nastal v sredozemskem bazenu, temveč tudi v primeru, da bi bili obe zapadni ve-le-silili prisiljeni izpolniti svoja jamstva Rumuniji in Grčiji. Turčija da je s tem zašla v položaj Poljske. Blagodejno pa je vplivalo na Turke, da si je Turčija izgo-vorila svobodne roke v primeru, da bi se Anglija in Francija zapletli v vojno z Ru-sijo.

Londoni in pariški poročevalci ita-lijanskih listov pa se sprašujejo, kakšna bo ruska reakcija na ta pakt in kakšni njegovi vplivi na balkanski položaj. V nekaterih londonskih krogih mislijo, tako pišejo italijanski poročevalci, da je postal balkanski blok pod vodstvom Turčije in Rusije nemogoč ali vsaj malo verjeten, medtem ko se bodo balkanske države ved-no bolj usmerjale na Rim. V tem smislu je pisal tudi londonski list »Times«.

Na splošno se zdi, da bo Italija zavzela za sedaj stališče čakanja, da presodi mo-rebitne posledice in vplive ankarskega pakta na področju, ki jo najbolj zanima.

London, 20. okt. s. Italijanski radio pri-pominja k angleško-francosko-turški po-godbi, da bo dejstvo, da ostanejo Darda-nelske odprte za prehod angleških in fran-coskih vojnih ladij v Črno morje, za Ru-sijo vzrok, da ostane nevtralna v sedanji vojni v Evropi. Dokler so Dardanele za prehod angleških in francoskih vojnih la-dij odprte, je namreč možen napad na Ru-sijo iz Črnega morja.

London, 20. okt. o. V tukajšnjih krogih ne dvomijo, da je bil ankarski pakt skle-njen v sporazumu z Italijo in da je vele-poslanik Bastianini prinesel v London Mussolinijev pristaneč. Italija ima namreč velik interes, da prepreči v sporazumu z Anglijo, Francijo, Turčijo ter ostalimi bal-kanskimi državami prodor Rusije s Čr-nega morja. Razen tega je tudi proti temu, da bi Rusija igrala na Balkanu dominant-no vlogo bodisi sama bodisi skupaj z Nem-čijo.

Turčija želi skleniti prijateljski pakt z Italijo

Rim, 20. okt. o. »Popolo di Roma« na-važa uvodnik lista »Paris Soir«, po kate-rem želi Turčija skleniti z Italijo prijateljsko pogodbo, ki bi bila izredno velikega pomena.

London, 20. okt. o. Turčija je podvzela razne varnostne ukrepe. Tako je poslala nove čete na bolgarsko in rusko mejo. Do-vršena je bila tudi nova železniška proga od Ankare do ruske meje, ki je pretežno strateškega značaja.

Zadovoljstvo v nevtralnih državah

Curih, 20. okt. s. »Tribune de Lausanne« piše, da pomeni angleško-francosko-turška pogodba stabilizacijo položaja v Sredozem-lju. List pravi dalje, da je v sedanji vojni v interesu vseh nevtralnih držav, da se za enkrat konflikt vsaj čim bolj lokalizira, do-klar ne bo vzpostavil nepoklizen mir. Nove pogodbje je očitno, da se premeniti razširjenje konflikta na vzhodno Sredozemlje. Ker je Srednja Evropa nave-zana na dobavo iz tega predela, je jasno, kolikšnega pomena je nova pogodba tudi za Švico.

Bukarešta, 20. oktobra. AA. (Stefani). V rumunskih političnih krogih je naredil pod-pis trojnega sporazuma v Ankari globok vtis ter govore zlasti o jamstvih, ki so bila dana Rumuniji. Listi se vzdržujejo vsakega komentarja.

Atene, 20. oktobra. AA. (Reuter). Podpis britansko-francosko-turškega pakta je nale-tel na najboljši sprejem v grški javnosti. Jutranji listi izražajo splošno zadovoljstvo ter objavljajo obširna poročila o podpisu pakta in njegovi vsebini.

Sestanek rumunskega poslanika s Saradzoglom

Carigrad, 21. okt. br. Turški zunanji minister Saradzoglu se je danes vrnil v Turčijo. Prišel je se je v Carigrad z ru-skim rušilcem. Popoldne se je mudil v Ca-rigradu, kjer je imel daljši razgovor z ru-munskim poslanikom v Ankari Solco, na-kar je Saradzoglu nadaljeval pot v An-karo, Solca pa v Bukarešto, da obvesti rumunsko vladu o informacijah, ki jih je dobil od turškega zunanjega ministra v zvezi s njegovimi pogajanj v Moskvi.

V Berlinu neprestano Hitlerjeva posvetovanja

Nemški poslaniki v Moskvi, Rimu in Ankari nujno pozvani v Berlin na poročanje

Berlin, 20. okt. z. Dočim je nemški tisk prekinitev rusko-turških pogajanj samo na kratko zabeležil brez vsakih komentar-jev, so današnji nemški listi podpis an-gleško-francosko-turškega pakta sploh po-polnoma zamlčali in ga niti z besedico ne omenjajo. Tem večjo pozornost je v ber-linskih diplomatskih krogih vzbudila vest, da sta bila nemudoma poklicana v Berlin nemška poslanika v Moskvi in Ankari. Iz tega sklepa, da je ankarski pakt berlinske kroge presenetil. V zunanjem mini-strstvu je vladala danes ves dan izredna ži-vahnost. Hitler je imel ponovne posvete z Ribbentropom.

London, 20. okt. s. Po poročilih nevtral-nih novinarjev iz Berlina se vodijo v Ber-linu zadnje dni skoro nepretrgano posve-tovanja. Pri kancelarju Hitlerju se vrste vodilni nemški državniki, generali in funkcionarji stranke. Iz tega sklepa, da se pripravljata najbrže nova mirovna ofen-ziva Nemčije. Po nekih vesteh namerava staviti Nemčija separatne mirovne pre-dloge Franciji. Splošno označujejo v Ber-linu Anglijo kot edinega sovražnika Nem-čije. Danski listi izražajo mnenje, da Nem-ci namenoma zadržujejo večjo akcijo na zapadni fronti, da puste odprto možnost za pomirjevalno diplomatsko akcijo.

London, 20. okt. s. Nemški poslanik von Papen je v razgovoru z novinarji v Stam-bulu izjavil, da ostanejo odnosi med Nemčijo in Turčijo še nadalje dobri.

London, 20. okt. s. V tukajšnjih diplo-matskih krogih izjavljajo, da so nemški diplomati še pred dvema dnevnima raču-nali, da se jim bo posrečilo preprečiti podpis angleško-francosko-turške pogodbe.

Holandski časopisi poročajo, da je bil nemški poslanik v Moskvi von Schulen-burg poklican na poročanje v Berlin. Mi-slijo, da zahteva nemška vlada od njega pojasnil o rusko-turških pogajanjih.

Berlin, 20. okt. s. Razen nemških poslani-kov v Ankari in Moskvi je bil danes po-klican na poročanje v Berlin tudi nemški poslanik v Rimu von Mackensen.

Glas iz Moskve

Berlin, 20. okt. br. (DNB) Po mnenju moskovskih političnih krogov se posledice angleško-francosko-turškega pakta še ne dajo predvideti. Čeravno smatra Turčija, da je ta pogodba popolnoma defenzivnega značaja, lahko po mnenju moskovskih krogov spravi Turčijo v zelo nevaren po-ložaj.

Odmevi v Angliji in Franciji

Važen činitelj ravnotežja v jugovzhodni Evropi — Velik uspeh zavezniške diplomacije

London, 20. okt. z. Angleško-francosko-turški pakt presojajo v londonskih diplo-matskih in parlamentarnih krogih kot važen prispevek za ohranitev miru na Sredozemskem morju in na jugovzhodu Evrope. Po londonskih informacijah tudi italijanski krogi v tem smislu tolmačijo pomen te pogodbe. Po sklenitvi turško-turške konference je Anglija vedno podpi-rala Turčijo in si prizadevala, da usmeri

danel, kar bo za nadaljnji razvoj go-tovo velikega pomena. Pri tem ne sme-mo prezreti zlasti še okoliščine, da ka-že določba dodatnega protokola isto obzirnost do Rusije tudi v pogledu morebitne izvedbe skupnih obveznosti glede Rumunije.

Na kratko bi torej lahko prikazali pomen ankarskega pakta kot novo za-varovanje turške varnosti v območju Sredozemlja in na področju turških varnostnih interesov sploh, kot zvesto-bo Turčije vsem dosedanjim obvezno-stim in kot turško obzirnost do Ru-sije. Položaj Turčije se je s tem znatno okrepil, kar gotovo ne bo ostalo brez vpliva tudi na razvoj v sosesčini, kjer se pojavljajo tem novi činitelji sploš-nega ravnotežja sil.

vso politiko tako, da ne bo tvorila spoditke ne na eno ne na drugo stran. Da ni bila ta pogodba podpisana že prej, je pripisovali predvsem dejstvu, da sta tako Anglija ka-kor Turčija želeli, da pridobita za sode-lovanje tudi Rusijo in da se tudi Rusija sprijazni z miroljubnimi cilji, ki jih za-sleduje ta pogodba. Anglija je vedno stre-mela za tem, da pridobi Turčijo za sode-lovanje v mirovni fronti, vendar pa se je vedno skušala izogibati temu, kar bi Tur-čijo preveč obremenilo in otežkočilo njen položaj. Sedaj je že javna tajnost, da je Moskva pritiskala na Turčijo samo zaradi tega, ker je Stalin to obljubil Ribbentropu. Moskva pa je že v naprej računala s tem, da bo Turčija take ruske zahteve odklo-nila. Iz moskovskega komunikeja, ki po-udarja, da je ostalo rusko-turško prijateljs-tvo kljub temu neskaljeno, sklepajo v Londonu, da smatra tudi Rusija Turčijo za važno zvezo med Londonom in Pa-rižom na eni ter Moskvo na drugi strani. Tega mnenja so tudi vsi današnji london-ski listi.

»Times« pišejo, da je pogodba diplo-matsko dejanje prvega reda, ki bo odlo-čilno za ohranitev miru v Sredozemskem morju in ki bo utrdilo stališče vseh držav na jugovzhodu Evrope pri obrambi nji-hovih lastnih koristi in izgradnje dobre sosesčine s sosedji. V tem pogledu je po-sledno važna vloga Turčije kot posredni-ke.

Vladna kriza v Sofiji

Mučen vtis ankarske pogodbe v Bolgariji

Sofija, 20. okt. p. Kriza vlade dr. Kjoselvanova še ni rešena. Kralj Boris je imel danes konzultacije na najširši podlagi. Konzultacije se bodo jutri nadaljevale ter je verjetno, da bo kralj šele jutri določil mandatarija, ki mu bo poveril sestavo nove vlade. Doslej še ni znano, kdo bo novi mandatarij, najbolj verjetno pa je, da bo novo vlado sestavil opet dr. Kjoselvanov.

Pariz, 20. okt. s. Po zanesljivih informacijah iz Sofije niso krize bolgarske vlade povzročili samo notranjepolitični momenti, temveč tudi važni zunanji dogodki. Da ima kriza globlji pomen, kaže dejstvo, da namerava pred sestavo nove vlade kralj Boris konzultirati tudi vse bivše predsednike vlade in vse bivše zunanje ministre.

Sofija, 20. okt. A.A. Bolgarska telegrafska agencija: Kralj Boris je nadaljeval s svojimi posveti in je sprejel danes v avdienci bivša predsednika vlade Kimona Georgijeva in Toševa, nato pa bivšega zunanje ministra Burova.

Budimpešta, 20. okt. o. »Magyar Nemzet« poroča, da je ankarski sporazum

spremenil položaj na Balkanu in da je povzročil tudi ostavko bolgarske vlade dr. Kjoselvanova, ki je računala na podporo Moskve pri svojih zahtevah. Zato je ankarski pakt, po katerem je dolžna Turčija stopiti v vakcijo, če bi morali Anglija in Francija izpolniti svoja jamstva Rumuniji in Grčiji, napravil v Bolgariji težak vtis. V balkanskih državah vlada zadovoljstvo zaradi neuspeha rusko-turških pogajanj v Moskvi in so vsi prepričani, da je stališče Turčije močno ojačilo blok nevtralnih balkanskih držav. Kljub vsemu je neuspeh Nemčije večji kakor neuspeh Rusije, ker je Nemčija pritiskala na vlado v Moskvi, naj vpliva na Turčijo. Kljub nemškemu pritisku in neuspehu rusko-turških pogajanj pa bo ostala Moskva še nadalje v najboljših odnosih z Ankarom.

New York, 20. okt. s. Ameriški novinarji v Sofiji napovedujejo, da bo nova bolgarska vlada usmerila svojo zunanjo politiko bolj k Rusiji in ne več k Nemčiji, kakor je to storila dosedanja vlada.

Prihodni teden odločilen za Finsko

Danes odpotuje finska delegacija zopet v Moskvo, da nadaljuje pogajanja z Rusijo

Stockholm, 20. okt. z. Finska delegacija za pogajanja z Rusijo bo jutri pod vodstvom poslanika Paasikivaa odpotovala v Moskvo. Pogajanja se bodo nadaljevala najkasneje v ponedeljek. Kakor zatrjujejo v finskih krogih, bo Finska sledila zgledu Turčije in odklonila vse zahteve Rusije, ki niso v skladu z neodvisnostjo in nevtralnostjo Finske. Pri tem naglašajo, da bo prihodni teden odločilen pomena za bodoče odnose med Finsko in Rusijo.

Seja vlade

New York, 20. okt. s. Finska vlada je imela danes takoj po vrnitvi zunanje ministra Erkkä sejo. Mislilo, da je bil na seji sestavljen odgovor na ruske predloge Finski.

Več sto komunistov aretiranih

Helsinki, 20. oktobra. br. V vsej Finski je bilo aretiranih več sto komunistov zaradi subverzivne propagande, zlasti v vojski.

★

Po stockholmskem sestanku

Oslo, 20. okt. s. Današnji »Morgenbladet« komentira sklepe stockholmske konference in pravi, da sedaj čas še ni zrel za skupno mirovno posredovanje nordijskih držav. Posredovanje, ki ne bi rodilo uspeha, bi bilo slabše, kakor sploh nobeno posredovanje.

Stockholm, 20. okt. A.A. (DNB). Švedski tisk poudarja pomembnost sporočila, ki je bilo objavljeno po zaključku konference nordijskih držav. Vse tisk enodrušno odobrava stališče, ki so ga vladarji štirih nordijskih držav zavzeli o vprašanju nevtralnosti in miru.

Kodanj, 20. oktobra. A.A. (DNB). Politični krogi poudarjajo, da je stockholmska konferenca morda razočarala gotove elemente, ki so pričakovali radikalne sklepe, vendar pa je ta dokument prav zaradi tega posebno važen in pomemben, ker z mirnimi besedami poudarja trdno odločnost štirih držav, da ohranijo nevtralnost in mir. Ni hče ne sme pozabiti, da so nordijske države stale pred največjo preizkušnjo v svoji novejši zgodovini. Državni pogovori in državni štirih nordijskih držav so podali svetlo dokaz velike državniške modrosti. Nekateri vprašani se niso dotaknili iz razloga, ker vodijo sedaj posamezne države nordijskega bloka važna pogajanja s po-

Nemška ofenziva na zapadu ustavljena

Na zapadni fronti je zopet zavladal mir in deževje preprečuje vsake operacije

Pariz, 20. okt. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi izdalo naslednje 93. vojno poročilo.

Noč je potekla mirno. Vreme je bilo močno deževno. Kljub temu je bilo na raznih mestih fronte na obeh straneh živahno delovanje izvidniških oddelkov.

Berlin, 21. okt. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo nasleđe vojno poročilo:

Na zapadu je nastal boj v obmejnem področju jugovzhodno od Saarbrück na spet mir. Razen krajevnega delovanja topništva in izvidniških oddelkov na vsej fronti ni bilo nobenih posebnih dogodkov.

Zakaj Nemci ne nadaljujejo ofenzive

Beograd, 20. okt. p. Nocojšnji tujakšnji dnevnik »Telegraf« poroča s francoske fronte, da so Nemci nenadoma ustavili svojo ofenzivo, kar je v zvezi z dogodki političnega značaja, ki so nastali z izpremembo zadržanja Turčije. Nemška ofenziva se je pričela v času, ko so bila pogajanja v Moskvi na najboljši poti k ugodni rešitvi. V Nemčiji so verovali, da bodo mogli glede na ugodni položaj dobiti od Rusije kako vojno pomoč; ko pa je ruska vlada uvidela, da turški zunanji minister Saradzoglu noče pristati na njene zahteve, je izjavila, da Nemčiji ne more dati vojne pomoči. Po podpisu pogodbe med Turčijo, Francijo in Anglijo je sedaj nemška vlada prišla do zaključka, da je treba ustaviti in odgoditi vsako nadaljnjo ofenzivo.

Iz Berlina poročajo nadalje, da pričakujejo tamkaj daljnosežno reakcijo v Berli-

nu, Moskvi in Rimu na zaključitev zavezniške pogodbe med Turčijo, Francijo in Anglijo.

Položaj na zapadnem bojišču

Pariz, 20. okt. A.A. (Havas). Včerajšnji komuniké nemškega vrhovnega poveljnika je navadno propagandno delo. Glavni podatki zlasti pa številke v komunikiju niso točni. Tako govori komuniké o precejšnjem številu francoskih ujetnikov navajajo mnogo večje število, kakršno pa je zapisano v seznamu izginulih vojakov, ki ga vodi francosko poveljstvo. Nekaj takega se je zgodilo tudi z letali. Nemci trdijo, da je bilo zblitih vsega skupaj 11 nemških letal, dočim znaša samo število tistih nemških letal, ki so padla na francoske linije in vodi o njih, francosko poveljstvo svoj register, 24 v teku septembra. Podobnih netočnosti je v nemškem poročilu še več zlasti kar se tiče ranjenih vojakov.

London, 20. okt. A.A. (Havas). Urednik »Timesa« za vojaška vprašanja se bavi s položajem na zapadnem bojišču in pravi, da je sovražnik izbral za svoj glavni napad dolino Saare, in sicer zaradi tega, ker je ta del bojišča v najmanjši meri pokrit z gozdom. Operacije v bližini luksemburške meje so imele za cilj, da krijejo napredovanje v saarski pokrajini in ustvarijo postojanke za opazovanje. Kakor se zdi, so majhni francoski zaščitni oddelki in topništvo povzročili Nemcem težke izgube, medtem ko so francoske izgube minimalne. To je bil izredno uspešen manever francoskega poveljstva. V kolikor bi Nem-

ci začeli z resnejšo ofenzivo, potem bi morali izvesti to ofenzivo na liniji, ki bi bila vse bolj pomaknjena naprej, zaradi česar bi bili prisiljeni premakniti tudi svoja municijska skladišča. Toda velika operacija take vrste je sedaj manj verjetna, kakor prej, ker je teren zaradi močnega dežja neugoden.

Trije letalski alarmi na škotskem

London, 20. okt. s. Danes dopoldne so bili v južni in vzhodni Škotski trije letalski alarmi, med drugim tudi v Edinburgu in nad Firth of Forthom. Sovražnih letal ni bilo opaziti, pač pa v veliki višini številna angleška lovka letala. Štirikrat so stopile v akcijo protiletalske baterije. Prvi alarm je trajal pol ure, 10 minut pozneje je sledil drugi in čez nekaj časa tretji.

London, 20. okt. s. Letalsko in notranje ministrstvo sta izdala o današnjem letalskem alarmu na škotskem skupen komuniké, ki pravi, da se je danes dopoldne pojavilo več neznanih letal, najbrže nemških, ki so poskusila izvesti izvidniške polete nad Firth of Forthom in okolico. Letala so izginila, preden je prišlo do borbe z angleškimi lovskimi letali. Ta so se dvignila takoj, ko so bila tuja letala opažena. V Edinburgu in Dundeeju je bil dan alarm nekaj minut po 11. Okoli 12 je bilo dano znamenje, da je nevarnost minila. Izvršen ni bil noben napad in nikjer niso bile vržene bombe. Nekaj po 12 je bil dan drugi alarm. Končni znak, da je nevarnost minila, pa je bil dan ob 13.30. Tujala letala so bila opažena v smeri od Edinburga proti Dundeeju, kakor tudi nad Rosythom.

Nemški vojni balon zaneslo v Anglijo

London, 20. okt. A.A. (Reuter) Letalsko ministrstvo je izdalo poročilo, po katerem je v nekem kraju v Aberdeenshiru padel na zemljo neki nemški balon. Na balon je bila privezana dolga žica in ko so jo priključili na električni kabel, se je balon vnel in zgorel. Policija je našla na balonu napis v nemščini: Pazi! Nevarnost! Smrt!

Sestanek obeh zavezniških letalskih ministrov

London, 20. okt. A.A. Posebni dopisnik Reuterja, ki je pridelen britanskemu letalstvu na Francoskem, poroča:

Po tridnevem obisku na Francoskem se je britanski letalski minister Wood odpeljal včeraj popoldne v London. Kakor se je zvedelo, je imel Wood važne sestanke s francoskim letalskim ministrom La Chambrom o skupnih potrebah. Razgovori med obeh letalskima ministroma so bili zelo obsežni. Pred odhodom je Wood izjavil, da se popolnoma strinja s svojim francoskim tovarišem v vseh točkah, o katerih je z njim govoril. V terek je Wood obiskal tudi lorda Gorta in se pomudil v vrhovnem poveljstvu britanske vojske na Francoskem. Videl je tudi več britanskih letalskih enot, ki zaradi slabega vremena niso bile v akciji. Britanski letalski minister se vrača iz Francije z vtisi o velikem delu, storjenem za maskiranje letalstva. Posebno je podčrtal svoje občudovanje letališč bolnišnic, ki bodo s kar največjo hitrostjo lahko prepejale ranjence na Anglesko.

Angleški kralj in kraljica nadzirata balonsko omrežje

London, 20. oktobra. A.A. (Reuter) Kralj Jurij in kraljica Elizabeta sta izvršila danes inspekcijo enot londonske balonske obrambne mreže. Inspekcija je trajala dve uri.

Izpuščeni nemški letalci

Kodanj, 20. okt. A.A. (DNB) Danska oblastva so dovolila 4 nemški letalcem, ki jih je v Severnem morju rešila neka danska ladja, da se vrnejo v Nemčijo. Vzrok za internacijo ni, ker so letalci pristali v mednarodnih vodah.

Obvezen vojaški trening v Avstraliji

London, 20. okt. s. Avstralski ministrski predsednik Menzies je danes sporočil, da bo s 1. januarjem v Avstraliji uveden obvezen vojaški trening za vse mladeniče, ki do 1. julija prihodnjega leta izpolnijo 21. leto starosti. Trening bo veljal samo za vojaško službo v Avstraliji, prostovoljci pa se lahko prijavijo za ekspedicijsko vojsko. Menzies pa je poudaril, da ta trening ne pomeni uvedbe konskripcije. Avstralija je imela sličen obvezen vojaški trening že pred 12 leti. Avstralska milica bo ojačena na 75.000 mož.

Holandska bo zgradila tri nove križarke

Haag, 20. okt. A.A. (Reuter). Holandska vlada namerava zgraditi tri nove križarke, ki bodo veljale 71 milijonov holandskih goldinarjev. Gradnja teh vojniških ladij je v zvezi z realizacijo načrta za ojačanje holandske pomorske obrambe v vzhodni Indiji.

Saradzoglu Molotov

Moskva, 20. oktobra. b. Agencija »Tass« je objavilo celotno besedilo brzojav, ki sta si jih izmenjala Saradzoglu in Molotov, ki je turški zunanji minister zapustil rusko ozemlje. Saradzoglu je v svoji brzojavki zapisal:

»V trenutku, ko zapuščam ozemlje Sovjetske unije, želim izraziti svojo toplo zahvalo za prisrčen sprejem in gostoljubnost s strani sovjetskih vodilnih krogov in oblasti. Izrazi prijateljskih čustev, ki so mi bili izkazani, so mi dovolili, da ponovno ugotovim medsebojno pripravnost in zaupanje, ki označujeta tradicionalne odnose med našima državama. Še vedno pod vtisom nepozabnih srečanj s sovjetskimi državnikmi, vas prosim, da sprejmete zagotovilo mojega nespremenjenega prijateljstva in da sporočite moje hvaležnost sovjetski vladi.«

Molotov je na to brzojavko takole odgovoril: »Hvaležen sem vam za vaše prisrčne poslovalne besede in za čustva, ki ste jih izrazili. Tudi jaz sem srečen, da lahko ugotovim, da je izmenjava misli v Moskvi znova potrdila prijateljske odnose, ki obstajajo med Sovjetsko unijo in Turčijo. Blagovolište sprejeti, gospod minister, tudi z moje strani zagotovilo mojih prijateljskih čustev.«

Vojna na morju

Nepotrjene vesti o večjem spopadu ob rtiču Skagenu v prelivu Skageraku

Kodanj, 21. okt. br. Današnji listi poročajo, da je bilo včeraj popoldne pri rtiču Skagenu na skrajnem severu Jütlandije zopet slišati grmenje topov in silne detonacije z morske strani. Z obale je bilo opaziti tudi vojne ladje, ki jih pa ni bilo mogoče natančneje spoznati. Očitno se je tam razvijala večja pomorska bitka, ker je streljanje trajalo pozno v noč in je bilo ves čas zelo intenzivno.

Kodanj, 20. okt. o. O pomorski bitki v bližini Danske se je zvedelo, da je pri porokusu prodora angleških vojniških ladij na Baltik prišlo do boja z nemškimi vojnimi ladjami. Angleške vojne ladje so imele nalogo, da prekinjejo trgovske zveze med Švedsko in Nemčijo, ki so zelo močne zaradi stalnih transportov švedske rube v nemške tovarne. Po drugi verziji je šlo baje za prodor angleških ladij, ki so bile namenjene za pomoč Finski. Angleške vojne ladje so imele baje nalogo, da omogočijo angleškim podmornicam prihod v finska pomorska oporišča, od koder bi lahko onemogočale nemški promet na Baltiku.

London, 20. okt. s. Sedaj je bilo nedvomno ugotovljeno, da je norveški parnik »Lorens Hansen«, ki je bil pred nekaj dnevi potopljen v Atlantiku, postal žrtev napada podmornice.

London, 20. okt. s. Na potopljeni angleški ladji »Yorkshire« je bilo 278 potnikov in mornarjev. Od tega jih je ameriška ladja »Independence Hall« rešila 223.

Washington, 20. okt. A.A. (Havas). Sporočila nemške vlade, da bo Nemčija brez obvestila potopila vse ladje nevtralnih držav, ki bi jih spremljale vojne ladje zaveznikov, v Washingtonu še niso dobili. Ameriški krogi podčrtavajo, da bi takšen nemški nastop doživel splošno obsodbo v Zedinjenih državah v imenu moralnih načel in mednarodnega prava, dejansko bi pa ostal brez praktičnega pomena za Zedinjene države. Listi pišejo, da Pittmanov načrt nevtralnostnega zakona prepoveduje ameriškim ladjam plovbo v pristanišča vojujočih se strank in da je tako zmanjšana nevarnost pred torpediranjem.

Rim, 20. okt. A.A. (Stefani). »Messaggero« hvali junaško dejanje nemške podmornice, ki je vdrila v zaliv Scapa Flow in torpedirala britansko vojno ladjo »Royal Oak«. Sam Churchill je izrekel priznanje tej gesti, ki zbija tem večje zanimanje in občudovanje Italijanov, ker se spominjajo podobnega dejanja italijanske mornarice, ki se ji je v svetovni vojni posrečilo na podoben način torpedirati in potopiti dve avstrijski oklopnici.

Važni posveti v Tokiu

Vsi japonski diplomati na Kitajskem pozvani v Tokio Akcija Anglije za ustvaritev japonsko-kitajskega bloka

Tokio, 20. okt. br. Japonski zunanji minister Nomura je danes pozval vse diplomatske in konzularne funkcionarje na Kitajskem, naj pridejo takoj v Tokio, kjer bo 1. novembra diplomatska konferenca, na kateri bodo razpravljali o japonskih političnih in diplomatskih interesih na Kitajskem.

Politični krogi zatrjujejo, da je ta japonska konferenca v zvezi s prizadevanjem angleške diplomacije, da bi se med Japonci in Kitajci sklenilo premirje in ustvaril japonsko-kitajski blok, ki bi se postavil v morebitni svetovni vojni na zavezniško stran. Pravijo, da bodo na tej konferenci določili podrobne japonske zahteve glede zaščite in realizacije japonskih interesov na Kitajskem.

Italija želi na Balkanu samo mir

Italijanski informacijski vestnik »Informazioni del Giorno«, ki tolmači navadno stališče rimskih političnih in novinarskih krogov o perečih vprašanjih, je zapisal glede Balkana med drugim:

»V rimskih diplomatskih krogih pripisujejo komentarjem jugoslovenskih listov o balkanski akciji Italije zelo velik pomen. V nekaterih inozemskih listih so se pojavila različna uganjanja o tem, kakšen vpliv utegne imeti nemško-rusko zblizanje na italijanski zadržanje. Poročila o zblizavanju med balkanskimi državami zadostno dokazujejo, da so te govorice brez podlage. Italija vodi samo politiko za udržitve sedanjega položaja na Balkanu, politiko, katere prvi zunanji izraz je jugoslovensko-italijanski sporazum. Ob

Japonski polet okoli sveta končal z uspehom

Tokio, 21. okt. br. Danes se je vrnilo na tukajšnje letališče veliko letalo »Nipon«, ki se je 26. avgusta podalo na polet okrog sveta. Polet je popolnoma uspel. Letalci so preleteli 62.860 km v 95 urah in 17 minutah efektivnega letenja. V Tokiu jih je sprejela 300.000 glava množica z velikanskim navdušenjem. Na letališču jih je pozdravil tudi ministrski predsednik general Abe, ki je v svojem govoru naglasil, da so opravi- li ogromno delo, ki je za Japonsko toliko bolj značilno, ker je država že dve leti zapletena v vojno.

njegovi sklenitvi še ni bilo mogoče misliti na pomirjenje med Madžarsko in Rumunijo, zato se tudi odnosi med Budimpešto in Beogradom niso mogli urediti. Stališče Italije po izbruhu vojne pa je omogočilo, da je v velikih delih Evrope ostal mir ohranjen. Tako se je ponudila tudi prilika za vzpostavitev pogajanj med Madžarsko in Rumunijo, kar je jugoslovenska diplomacija krepko podprla. Vzponredno pa se razvija podobna akcija tudi na drugih področjih in uspehi gotovo ne bodo izostali. Tudi to dokazuje, da se Italija pojavlja povsod, kjer gre za njene splošne ali posebne interese, vodeč povsod politiko veselje, katere glavni smoter je ohranitev miru.«

Program rumunske oficijelne stranke

Na poslednji seji rumunske »fronte narodnega preporoda«, oficijelne državne stranke, je rumunski minister Giurescu prečital manifest te stranke, ki vsebuje njen program v glavnih točkah. Osnovna načela strankinega programa so naslednja:

1. Oseba kralja predstavlja trajnost (kontinuiteto) države.
2. Rumunska država je zgrajena na hierarhični osnovi in disciplini; ta državna ureditev jamči neodvisnost in napredek rumunskega naroda.
3. V vseh krogih je treba krepiti čut narodne časti in narodnega ponosa.
4. Stranka se mora zanimati za usodo onkraj mej živčih Rumunov in narodnih manjšin v Rumuniji ter jih vključiti v organsko življenje rumunske države, vendar s pravico do svobodnega razvijanja lastnega narodnega značaja.

5. Družino je treba spoštovati in jo varovati, kajti ona in ne posameznik tvori osnovo države. Družine s številnimi otroki morajo biti oproščeni plačevanja davkov in dednih taks, medtem ko se morajo javne dajatve neporočenih in zakonskih brez otrok povšiti.

6. Duhovno življenje se mora podpirati med drugim s tem, da se materialno zagotovi razvoj delovne dolžnosti.

7. Izoblikovati je treba narodovo elito in skrbeti za njen napredek.

8. Utrditi je treba zavest narodne povezanosti.

9. Fronta narodnega preporoda bo v bodoče izraz državnega življenja. Članstvo v njej se zahteva od vsakega, ki hoče dobiti državno službo, podeli pa se vsakemu samo v točno določenih stopnjah.

Nova italijanska vojna ladja

Milan, 20. oktobra. A.A. Italijanska linijska ladja »Impera«, katere gradnja se je začela v ladjedelnici pri Genovi maja lanskega leta, bo spuščena v morje 24. oktobra.

Nov ruski poslanik v Rigi

Moskva, 20. okt. br. Za novega ruskega poslanika v Rigi je imenovan dosedanja poslaniški svetnik Pozdnjakov.

Manifestacije za Francijo v bruseljskem gledališču

Bruselj, 20. oktobra. A.A. (Havas). Ob koncu druge uradne predstave, ki so jo v tukajšnjem gledališču »Parc« priredili člani »Francoske komedije«, so vsi gledalci vstali in stoji zvikljali Franciji ter peli marseljsko. Predstave se je udeležilo več ministrov in članov diplomatskega zbora.

Rumunija slej ko prej za politiko miru

Bukarešta, 20. oktobra. A.A. (Stefani). Snoch se je vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala dobri dve uri in pol. Po seji so izdali naslednje sporočilo: Zunanji minister Gafencu je podal krajši ekspozé o mednarodnem položaju in rekel, da se ni nič zgodilo, kar bi moglo omajati politiko miru in varnosti, ki jo vodi Rumunija. Ta pasus spravljajo v zvezo z glasovi, češ da je Molotov v razgovorih s Saradzoglom omenil rusko zahtevo glede rusko-rumunske mejne korekture.

Vremenska napoved

Zemlja: Nekoliko hladneje in pretežno oblačno, ponekod dež.

Naši kraji in ljudje

Olga Balonova je umrla

Maribor, 20. oktobra. Markantna predstavnica našega obmejnega narodnega življenja je dopolnila svojo življenjsko pot. Sinoči ob 20.45 je prenehala utripati zlato, za vse dobro in plemenito plamteče srce gospe Olge Balonove, vdove po vinarjem komisarju.

Globoko je začetno ime velike pokojnice v analih naših neustrašnih, pomembnih žena. Njena prirojena skromnost sicer ni dopuščala, da bi njene zasluge obešali na veliki zvon. Toda njena dela nam pripovedujejo o neutrudni prizadevnosti, ki je bila v službi skupnosti in narodne celote. Povsod, kamorkoli jo je zaneslo v življenje, so ostali globoki sledovi njene plemenite vneme in materinske dobrohotnosti.

Stevilne odlike so položile rojenice v njeno zibelko v Mozirju, tem žarkem, pomnem žarišču nacionalnih pobud gornje

ne sposobnosti in tvorne sile, ki uvrščajo njen lik v krog naših najkonstruktivnejših žena. Po prevratu se je preselila v naš obmejni Maribor, ki ga je vzljubila z vso toploto svojega narodno čutečega srca. Tukaj je preživela jesen svojega življenja v vzornem sožitju s hečrko, gospo Ivanko Lipoldovo in zetom g. dr. Franjem Lipoldom.

Njena neutrudna delavnost ji ni dala mirovati. Njeno materinsko srce jo je z vso silo potegnilo v krog ustanovitelj plemenite ustanove Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju. Te ustanovi je posvečala vse svoje brige. Počitniški dan kraljice Marije na Pohorju je postal torišče njene neumorne delavnosti. Skupno s pokojnim šolskim upraviteljem Lukmanom je vzorno uredila gospodarstvo Počitniškega doma ter mu zagotovila trajne osnove. Tukaj so bile posvečene njene

Pokojna gospa Olga Balonova s svojo hečrko gospo Ivanko dr. Lipoldovo, ko je konec marca letos slavila svojo sedemdesetletnico

Savinjske doline. Pred več ko 70 leti je vsrkala vase tisti diš goričane nacionalne zavesti, ki je prihajal z Mozirskih planin in ki je tedaj s toliko toploto objemal srca zavednih narodnjakov. Ta diš je oblikoval njeno osebnost, usmerjal vse njeno delo in življenje.

Olga Balonova je zvesto sledila vzvišenemu zgledu svojega očeta, ki je potekal iz slavnega in uglednega rodu Lipoldov, ki so budovali in dramili zavedni savinjski rod k nacionalnim idealom. Njen oče je bil ustanovitelj Sokola v Mozirju in drugih številnih nacionalnih društev. Olga Balonova je vse svoje življenje stopala po poti mozirskih vzorov.

V Ptuj se je poročila z Ivanom Balonom, odličnim vinarjem strokovnjakom, poznejše vinarjem komisarjem v Gradcu, ki ima velike zasluge za razvoj in napredek našega vinogradništva. Njen oče je bil zelo znanemarjen. Ob svojem možu je še bolj spopolnjevala tisto stran v svojem značaju, ki teži k potrebi po smotnem, dobrem gospodarstvu in gospodinjstvu. Njena nadaljnja življenjska postaja je bila na Bizeljskem, kjer je nadaljevala svoje tiho, narodu posvečeno delo, saj je plemenito gospe Balonovo v tamšnjem okolišju vse ljubilo in spoštovalo. V prizadevanjih za preureditev domačega gospodarstva je ponovno izpričala vse svoje odlič-

nišni slednji podrobnostim, ki so vodile k širokopoteznim pobudam. Njen zdrav gospodinjstvo, ki je zajel vso pozornost od sadonosnikov in njih do največjih ekonomskih potreb, ki se pokažejo vsako leto ob letovanju številne razvedrila in okrepitevne potrebe dece. S tem si je plemenita pokojnica zgradila trajen spomenik, ki bo v bodočnosti pripovedoval o iskreni človekoljubnosti, žarkem materinskem srcu v žrtvah in delu preizkušene žene.

Kdorkoli je prišel v dotiko z nepozabno pokojnico, je lahko opazil množstvo odlik in vrlin, ki so krasile njeno svetlo podobo. Iskrena, dobrosrčna ljubeznivost in materinska neposrednost se je v njeni osebi spajala s pristrčno gostoljubnostjo ter vedno pripravljenostjo za pomoč.

Vest o njeni smrti je globoko pretresla vse številne čestilce, znanee in sodelavke plemenite gospe Balonove. Vsi, ki so jo poznali, vzljubili in spoštovali, se bodo v soboto 21. oktobra zgnili k pogrebu pokojne gospe Olge Balonove, ki bo ob pol 4. popoldne iz kapelice mestnega pokopališča na Pobrežju. Njen svetel lik pa bo trajno žarel v našem spominu. Globoko žalujemo svojim, zlasti njeni hečrki gospe Ivanki Lipoldovi in njenemu zetu g. dr. Franju Lipoldu, pa naše globoko, iskreno sožalje.

nistra in poslanika, pevka Mara Marinkova-Cibulka, industrialec Vlado Georgiev in še nekateri drugi naši sofinjski prijatelji. Zal da ne bo mogla priti napovedana skupina bolgarskih pisateljev, zato tudi ne bo literarnega večera v drami. Bolgarski pisatelji pa pošljejo svojega posebnega zastopnika, čigar ime trenutno še ni znano.

V veliki dvorani Narodne galerije so bile medtem že dovršene priprave za razstavo. Preprosto a okusno izdelana knjižna stojala so sprejela skoraj dva tisoč knjig, ki so razvrščene po strokah. Takoj na desni je pripovedništvo, za njim dramatska dela, potem pesništvo in prevodi. Na desni in na levi strani je bogat oddelk mladinske knjige. Sprejajajo znanstvena dela, zlasti iz zgodovine, na levi pa iz drugih strok, teološka literatura itd. Razstavljeni so tudi slovenski prevodi iz bolgarščine z našimi knjižnicami o Bolgariji. Vmes so portreti vodilnih bolgarskih pisateljev. Vsi ti knjižni zakladi bodo okrašeni z zelenjem in zastavami, v ospredju pa bodo slike našega kralja ter bolgarskega kralja in kraljice.

Mednarodno priznanje docentu dr. Bajicu

Visoko mednarodno priznanje strokovnemu delu — tako bi lahko na kratko označili vest, da je privatni docent ljubljanske univerze sodnik dr. Stojan Bajić, naš znani in priznani strokovnjak delovnega prava, dobil od Mednarodnega urada dela v Ženevi ponudbo, da sprejme za dobo šestih mesecev mesto atašeja v tem uradu. Ker so taka priznanja zelo redka, še posebno redka pa za naše znanstvenike, ki morajo mnogo žrtvovati, ako se hočejo uveljaviti tudi izven mej naše domovine, je to gotovo dogodek, ki zasluži, da ga poudarimo ne le zaradi osebe dr. Bajića

samega, temveč tudi zaradi pomena, ki ga ima to odlikovanje za našo znanost sploh. Dr. Stojan Bajić je naš javnosti že znan. Kot privatni docent že več let predava na vseučilišču o delovnem pravu. S svojimi spisi s tega področja je ustvaril prve temelje moderni delovnopравни vidi v Jugoslaviji. Obe glavni njegovi deli, »Delovno pravo« in »Osnove radnog prava« (prvo v slovenščini, drugo v srbohrvaščini), sta prvi sistem delovnega prava na slovanskem jugu sploh.

Dr. Bajić pa ni znan le pri nas doma in na slovanskem jugu, on ima že dolgo let tudi najboljše znanstvene zveze z raznimi delovnopravnimi ustanovami in strokovnjaki po inozemstvu, zlasti pa med slovanskimi narodi, za katerih socialne probleme se še prav posebno zanima. V tem smislu je na primer lansko leto uredil posebno socialno število revije »Misel in delo«, ki je bila posvečena samo socialnim razmeram pri slovanskih narodi.

Poziv Mednarodnega urada dela, te navzgor mednarodne ustanove za proučevanje delovnih odnosov, pomeni zato zasluženo priznanje strokovnemu delu, ki ga dr. Bajić opravlja, ko s svojimi originalnimi izsledki bogati našo delovnopravno vedo. Visoka mednarodna ustanova v Ženevi je centrala, ki bo g. dr. Bajiću nudila dovolj možnosti, da kratko dobo svojega sodelovanja v njej vsestransko izkoristi.

Iskreno čestitamo dr. Bajiću k temu priznanju njegovega uspešnega znanstvenega strokovnega dela.

Praznik gr Trobejeve

Danes bo obhajala v Gornjem gradu da-leč po domovini spoštovana in priljubljena ga. Franja Trobejeva svojo 75-letnico. Poznajo in čislajo jo tudi tujci, ki prihajajo v Gornji grad na letovišče, saj je ime Trobej z Gornjim gradom tako tesno povezano, da se je uveljavil že pregovor: Kdor ni bil v Trobejevi gostilni, ni bil v Gornjem gradu.

Slavljenka je postala vdova že leta 1901. ter je takrat vodila vso skrb za posestvo

in gostilno ter za tri otroke. Usoda jo je marsikrat hudo zadela. Njen sin Anton je postal žrtev svetovne vojne, hčerka Pavla je umrla kot žrtev materinstva in ostal je sin Matija, ki je zdaj strokovni učitelj na Jesenicah. Njen nečak Anton Ermenc se je boril prostovoljno na Koroskem in je padel v bojih pri Guštanju. Gospa Trobejeva je najboljši svetovni gornjegrajski znamenitosti in dogodkov zadnjih desetletij. Od mladosti se je požrtvovalno udeleževala v gornjegrajskem javnem življenju. Požrtvovalno je delovala v bivši Čitalnici, potem v Pevskem društvu, v podružnici CMD in je seveda tudi Sokolu vedno naklonjena. Posebno zanimanje kaže za razvoj SPD in je svojega sina navdušila za zelo uspešno planinarsko delo. Sama je vneta prijateljica naših gora in je še lani napravila težko turo skozi Turski žleb na Skuto. Na Okrešlju je bila še v začetku meseca. Zara-

di svojega nacionalnega in naprednega mišljenja je morala marsikaj pretrpeti v Avstriji in med svetovno vojno je bila pod policijskim nadzorom. V njeni hiši pa se še nekdanji zbirajo inteligentni našega mesta. Čestitkam mnogostevnih prijateljev in spoštovalcem se pridružujemo tudi mi z iskreno željo, da bi spoštovana gospa dočakala še dolgo vrsto srečnih let!

Novo društvo esperantistov

Ljubljana, 18. oktobra.

V torek zvečer so se v salonu »Pri Sešticah« zbrali ljubljanski esperantisti k ustanovitvi svojega društva. Nekaj časa sem prisilski mednarodnega jezika niso imeli svoje organizacije, ker se je moral bivši Esperantski klub po 17 letih obstanka pred letom dni raziti. Vendar ljubljanski esperantisti niso prekinili stikov med seboj in te dni so bila odobrena pravila novega društva. Tako je bil v torek na ustanovnem obnem zboru soglasno izvoljen društveni odbor, ki mu predseduje g. Jože Kozlevčar, znani dolgoletni esperantski delavec in voditelj esperantskega gibanja pri nas. Poleg njega so v odboru še Pavla Hafnerjeva, Eda Žgajner, Jože Sorn, Mira Petriceva, Mary Savnikova, Jože Jordan, Ljudek Volk in Jelka Dejakova.

V svojem pozdravnem nagovoru je novi predsednik poudaril etični pomen in namen esperantizma po svetu in pri nas. V času, ko grme topovi in ko sovražne mednarodne seje človeštva smrt in pogin, se esperantisti zbirajo v svojih organizacijah v znamenju miru in sprave med narodi, brez razlike v narodnosti, veri in prepričanju. Novo ustanovljeno društvo je kulturna, nikakor ne politična organizacija. Z rednimi sestanki, predavanji in tečajji mednarodnega jezika bo pospeševalo in širilo esperantsko gibanje pri nas. Predsednik je uspešno zborovanje zaključil z željo, da bi vsi neorganizirani esperantisti s pristopom v novo društvo in s pridnim delom za esperantske smotre pripomogli esperantski želji do čim širšega in čim častnejšega napredka.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Najslavnejši pevski par v najnovjši opereti bajnega razkošja ! !

KINO UNION
Tel. 22-21

Največji glasbeni in pevski slager - izdelan v prekrasnih naravnih barvah!

Ta film — triumf vseh filmov — bo razgibal vso Ljubljano

Spomnite se prekrasnih filmov: »Rose Marie«, »Beli jorgovan«.

Današnji film prekaša vse dosedanje. Danes ob 16., 19. in 21.15.

ZALJUBLJENCA

Zanimanje za ta program je ogromno — zato Vam priporočamo nabavo vstopnic v predprodaji.

NOVOST! Najnovejši FOXOV tednik je pravkar došel!

Kulturni pregled

Večna lepota Antigone

Drevi bo v ljubljanski drami premiera Sofoklejeva »Antigone«.

»Antigone«, mojsrčna stvaritev več ko petdesetletnega, življenjsko prekaljenega, in modrega Sofokleja, pomeni enega izmed vrhuncev antične žalostne. Narodni in kulturni vzahajo in zalagajo, ta vrh pa še stoji, ves v jutranjem soncu Helade, ki bo zatonilo šele tedaj, ko bo v propadu človeštva izginila vera v svobodo misli in v človeško duhovno veličino. »Antigone« so prvič vpriporili 1. 442 pred Kr. pod jasnimi grškimi nebom; prinesla je v primeri z Aischilovimi tragedijami očiten tehnični in pesniški napredek ter se zarezala globoko v dušo grškega človeka.

V nji odmevajo zadnji glasovi prokletstva, ki ga izrekli bogovi nad rodno kralja Edipa, čigar brezupni boj z usodo je Sofokles opeval v »Kralju Edipu«. Edipov sin Polyneikes se je pregrešil zoper kralja. Ko unare, odloči novi kralj Kreont, da ga ne sme nihče pokopati; naj bo hrana zverem in pticem. Njegova sestra Antigona pa vidi v tem kraljevem ukazku kršitev višjih, božjih zakonov in pokopuje brata na lastno odgovornost. Kreont jo je zapreti, a Antigona se v zaporu obesi. Z njo gre v smrt tudi njen ženin, Kreontov sin Haimon, zaradi njega pa še Kreontova žena Euridike. Tako je kraljev trdosrčni ukaz sprožil plav nesreč, ki se je vsul na njega samega.

pletata dve tragični usodi: Antigona in Kreontova. Pesnik je večše, s trdnim čutem za odrsko učinkovitost dejanja, povezal posamezne dele teh dveh tragičnih zapletov. Bolj kakor marsikaj druge, vidimo v tej žalostni, kakšna, pomembna, religiozno vzvišena vloga je dana zboru, ki veže posamezne prizore v močuo, presteljivo celoto.

»Antigona« je obrnila do danes svojo lepoto, ki je trajna kakor marmorna ubrnost Praksitelovih skulptur. Bistvo te lepote ni toliko v arhaični zgradbi Sofoklejeve žalostne, kolikor v njeni osnovni ideji, ki je večna in neizpremenljiva. Kajti »Antigona« je zmožna govoriti tudi srcu in duhu današnjega človeka, kakor je govorila svojo očičujočo besedo Grku pred štirindvajsetimi stoletji. Razločevanje dobrega in zla zastavlja današnjemu človeku iste težkoče in sprošča podobne dramatične zapletitve, kakor v antičnem svetu.

Dva svetovna nazora, dve ideji se bori-ta med seboj v Sofoklejevi žalostni. V Antigoni je grški traged upodobil pravno načelo, božji zakon, v kralju Kreontu pa načelo državne moči, absolutne oblasti, ki preko vsega človeškega uveljavlja obči interes. Tudi Kreont veruje, prav kakor so vedno verovali vsi pristaši absolutne moči, da opravlja potrebno, nadobesno, božje delo, ko štiti državno avtoriteto pred pravnimi čustvi Polyneikejeve sestre

Antigone. Toda Antigona ne klone pred brezsrčno kraljevo prepovedjo. Njena moč izhaja iz npravnega prepričanja, iz zavesti sestrskosti dolžnosti, iz občutja, da so bogovi dali človeku — poedincu neke pravice in dolžnosti, ki jih ne sme popteti nobena nadobesna, kolektivna sila, če hoče biti v skladu z božjimi zakoni. V liku Antigone sestre Ismene je Sofokles pokazal, kako šibak, obojavljajoč je lahko človek, če mora izbirati med zemeljsko močjo tirana in moralno dolžnostjo človeka v sebi. Ismene — to je večina ljudi. Človeštvo ne bode toľ ko časa prihranjene strahotne tragedije, ki se odigrava v obliki vojne in revolucije, dokler ne bo v slehernem človeku kos Antigone. Pred močmi tega sveta je treba varovati višjo moč človekove nprave osebnosti — to antično spoznanje sepeče Sofoklejev nesmrtni duh tudi v našo tesno, zamračeno, zbegano sedanost.

V današnjem svetu ni malo tragičnih spoprijemov med človeško vestjo in javnimi »interesi« med osebno moralno in kolektivnim nasiljem, za katerim stoji dostikrat samo namišljen »interes skupnosti. Sofokles je hotel v Kreontovi usodi pokazati npravno tragiko človeka, ki si utvarja, da zastopa nadobesno, državno korist. Mar bi kaj trpel resnični ugled države, če bi se Kreont pokazal popustljivega v taki zadevi, kakor je pogreb nesrečnega Polyneikeja? Če zahteva »državna npravnost«, da napravi nasprotnika neškodljivega, ali je treba za to sramotnega postopanja, ki vzbuja stud in npravni odpor? V stvarih samih so meje in kdor jih ne spoštuje, občuti prej ali slej maščevanje usode. Sofokles je pokazal v usodi kralja Kreonta, da bogovi — posebej višjih

zakonov in nadobesnih idej — niso na strani tistih, ki si višje zakone razlagajo po goli samovolji. Tudi tiranija, čeprav bi bile še tako podprte z razlogi državne npravnosti, imajo svoje meje tam, kjer se začneja čisto kraljevstvo npravnih zakonov.

Urvnovesiti obče interese in človekove moralne pravice — to je tista velika umetnost, ki je nasilni in blazno trnogiavl, vase zaverovani Kreonti niso zmožni. Kdor zlorablja moč, ga kaznujejo bogovi. Ta antična resnica je pomenljiva zlasti danes, ko je politični materializem razširil vero, da je moč vse in da za njo ni nič nedopustnega. Zoper ta etični relativizem se dviga iz davnine štirindvajsetih stoletij glas modrega Sofokleja in večna lepota moralnih resnic vstaja živo pred nami, upodobljena v nesmrtnem traginem liku Antigone.

me skoro preprosti teater. Ta preprostost je bila le navidezna, kakaj igranje je pokazalo, da je bila vsaka malenkost preracunana in utemeljena v celotni zamisli; tako so se igralci, zbor, maske in scena skladali in tvorili v harmonično celoto. Pet dejanj tragedije se je vrstilo brez payze, dinamika igre je postala s tem posebno očita in je držala publiko do konca v napetosti.

Heroično postavbo kralja Edipa je igral g. Vilhelm in spet dokazal, da je resničen igralec, čigar kreacija more obvladati vso sceno. Pozna se mu dobra šola in vztrajno si prizadeva, da je njegov govor kulturni. V Vedežu je g. Samec izpričal velik napredek. Prizori Edip — Vedež so bili po svoji igralski strani nekaj višek. Imel je tudi zelo dobro maske. Šest mladih ljudi je tvorilo zbor. Glasovno so bili skladni, tudi igra njihovih teles je bila razgibana. Gdč. Pfajferjeva je kot Jokasta zadovoljila. Nekaterim igralcem je potrebna še bolj intenzivna kultura govora. — škoda, da je bila razsvetljava slaba in tako originalne maske niso prišle toliko do veljave, kolikor bi morale. Prizori zadnje tretjine so bili nekoliko prethiti, tudi zbor je bil premalo številen, kar pa ni režiserjeva krivda.

Igra ni v ničemer ovajala diletantizma ali malomeščanstva. Pač! Nekateri ljudje predstavljajo ob posebno imenitnih prilikah narod ali kulturo. To pot niso nič predstavljali, zakaj na predstavi jih ni bilo. Seveda, zdaj je trgavec...

Zapiski

»RAZORI«

Dopisnik NC je pod naslovom Slovenski mladinski tisk 1. 7. 39. v Jutru našel

Domače vesti

Smrt častiljive slovenske žene. Dne 2. t. m. je umrla v Pragi v visoki starosti 94 let ga. Pavla pl. Obereigner, rojena Bouček. Živela je dolgo vrsto let v Šneperku s svojim že davno umrlim soprogom, ki je bil nadupravitelj obširnih gozdov na Snežniku kneza Šönburga. Po prevratu se je gospa preselila k svojemu sinu Josipu, upokojenemu nadinženjerju vojne morarice, v Prago. V Ljubljani živi se njen sin g. inž. Miloš, upokojeni gozdni nadsvetnik. — Dasi je služil pokojni Obereigner nemškemu mogotcu, sta se on in njegova soproga krepko zavedala svojega češkega pokolenja in v tem duhu vzgajala svoje otroke. Blagopokojni gospe blag spomin, rodbini in vsem žalujočim iskreno sožalje!

van po opravih, ga spremlja »Čuza« kot sopotnik. Gazda jaha drugega konja, upokojnik »Čuza« pa hodi zraven neotovorjen.

Žalosten primer praznovanja v Medmuru. V vasi Stanetincu v Medmuru je prišlo zaradi praznovanja skoraj do linčanja neke stare beračice. Nekemu kmetu je zbolela krava in baš takrat se je v vasi pojavila neka stara, tuja beračica. Kmet in njegovi praznovni sosedi so se takoj nanjo spomnili, česa da je ona »zacoparila« kravo. Po vsem okolišču so iskali staro in ko so jo našli, so jo zaprli, da jo ubijejo, če takoj ne ozdravi krave. Staro so prignali v hlev, jo z batami »podgicali« k uspešnemu ozdravljenju krave. Šele neki razsodnejši možje so jo rešili smrti.

kompletna garnitura preparatov
Parfumerija »VENUS«, Tyrševa 8

ZA NEGO KOŽE din 19.—

Jubilej gimnazije v Tuzli. Pred 40 leti je bila ustanovljena v Tuzli gimnazija, četrta po vrsti v vsej Bosni in Hercegovini. Takoj v začetku šolskega leta so mnoge mestne občine in tudi okrajna glavarstva razvila živahno akcijo, da bi se čim več dijakov vpisalo. V prvem razredu prvega šolskega leta jih je bilo 88 dijakov, med njimi 33 stipendistov. Do leta 1905, ko je bilo zgrajeno lepo gimnazijsko poslopje, je imela gimnazija svoje učilnice v privatnih hišah. Pouk je bil do leta 1905. brezplačen, od takrat pa je bila šolnina v znesku 20 kron. Osmi razred je gimnazija dobila v šolskem letu 1906/7. V predvojni dobi so delovali na tuzlanski gimnaziji mnogi nacionalno-zavedni in poštenovalni profesorji in je postala gimnazija pravo zatočišče nacionalno zavednega dijakstva. Iz nje so izšli mnogi nacionalni revolucionarji. Po sarajevskem atentatu pa se je nad gimnazijo zvil bes avstrovskega maševanosti. Iz šolske knjižnice so pomateli vsa dela srbskih pisateljev in gimnazijo so reducirali na pet razredov. Popolna je postala gimnazija spet šele po osvoboditvi l. 1920. Po statističnih podatkih je štela okrog 15.000 dijakov, med njimi 505 maturantov.

Ustanovila se zveza veterinarskih združenj. V nedeljo bo v dvorani veterinarske fakultete v Zagrebu izredna skupščina zagrebske sekcije Jugoslovenskega veterinarskega združenja. Na skupščino so povabljeni vsi veterinarji iz hrvatske banovine. Na skupščini bodo razni referati o reorganizaciji veterinarske službe, najvažnejša pa bo razprava o ustanovitvi Hrvatskega veterinarskega društva, ki se bo potem pridružil Zvezi veterinarskih združenj kraljevine Jugoslavije.

V vsej Liki samo ena lekarna. »Hrvat-skemu dnevniku« so poslali iz Perušica naslednji dopis: Ne vemo, po čigavi krivdi imamo mi Perušičani amolo, da ne moremo dobiti za okolišč, ki ima 25.000 prebivalcev, niti enega okrajnega zdravnika, ki bi ostal delati časa med nami. Tako baš sedaj, ko se pojavljajo razne bolezni, spet ni zdravnikov in moramo iskati pomoč v Gospiču ali Zagrebu, kar je združeno z velikimi stroški, ki jih revno prebivalstvo ne zmore. V Perušici bi morala biti tudi lekarna, ker v vsej Liki ni niti ene. Največja je pa samota, da ljudstvo v okraju nima pitne vode in bi se morala temu vprašanju posvetiti velika skrb in pozornost.

Opustitev vojaških obveznikov. V knjižni založbi tiskarne Merkur v Ljubljani je pravkar izšla v prečiščenem besedilu kot LX. zvezek zbirke Zakoni in uredb: »Uredba o oprostitvi mož od vojaške službe«. Ker je ta uredba prav v sedanjem času za vsakogar izredne važnosti, jo priporočamo zlasti vsem podjetjem, industrialcem, trgovcem, uradom pa tudi posameznikom. Knjižico je dobili pri knjižni založbi tiskarne Merkur v Ljubljani, Gregorčičeva 23 in v vseh knjigarnah. S poštno vred stane 9 din.

Konj — upokojenec. »Čuza«, konj kmeta Milovana Perkovića iz Pečuta blizu Valjeva, uživa že poltrugo leto polno pokojnino. V znak hvaležnosti za njegovo 20letno delo ga je Milovan upokojil, oprostil vsakega, tudi najlažjega dela in vsi domačini posvečajo upokojenemu konju največjo skrb. Kadar se poda gazda Milovanu na delo, ga spremlja »Čuza« kot sopotnik.

Pri ženah, ki več let trpe na težki stolici, deluje vsakdanja uporaba naravnega »Franz-Josefove« grenke vode, zaužite zjutraj in zvečer po četrtinki kozarca, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke rade jemljejo »Franz-Josefovo« vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.

Rez. po min. soc. dol. in a. zdr. 5-br. 15 485 25 V 35

11 rednih glasil za naraščaj. Pri tem pa je še pozabili navesti vsaj 3 mesečnike n. pr. »Slovenska mladina«, ki ga izdaja konzorcij s predstavnikom I. Grahorjem za višje razrede srednjih šol in univerzo komalet dni. — List droljancem v Naš rod je ondan proslavil svojo desetletnico (sredi avgusta danek v J.). — Nekoliko mlajši so »Razori«, namenjeni posebno meščanskim šolam in nižjim razredom gimnazij. O 7. letniku naj bi podal nekaj vtiskov.

Glede vsebine zadnjega letnika lahko rečem, da prinaša za vsakogar poseben dar. Še več: vsi prispevki so prikladni za vsakogar. Leposlovni spisi se prepletajo s poljudno-znanstvenimi v skladno celoto, ki po načelu dulce et utile dijaku odpira pogled v skoro vse panoge človeškega delovanja. Priobčene povesti ali črtice so skrbno izbrane tako po načinu pripovedovanja kakor po globoki vsebini. Da ne bi kot so-trudnik »Razorov« govoril preveč po domo, sem se obrnil še na enega čitatelja, prof. M. Prezija, ki je zlasti pohvalil slovesne, odnosno vzgojne »demantec«: Zozo, Agrarci, Zvesti Ninko, ki je minila vojna, Smrečica, Markovo odklonevanje, Bariglica, Knjige, Ubežnjaka, 13 let pozneje, Trgovina sredi sveta.

Članki in potopisi so tako pestri in sodobni, da ga ni mlada, ki jih ne bi z zanimanjem prebrala: jedro ga bo navdušilo za vse, kar imenujemo podjetnost in napredek. Nekateri so pristen »vademedec« za življenje. — Med droljancem moram omeniti pred vsem Našo delavnico, O fotografiranju, sport in zdravje. — Da najdes med besedilom tehnično in umetniško dovršene slike, se po sebi razume pri vzornem in modernem obzorju, kakršni so »Razori«.

Iz Ljubljane

Koncert bolgarske pianistke v Ljubljani. Prihodnji teden bomo imeli v Ljubljani razstavo bolgarske knjige. V okviru te kulturne prireditve bo tudi koncert bolgarske pianistke Zene Kovačeve, profesorice carske glasbene akademije v Sofiji. Prof. Kovačeva je gojenka francoske pianistične šole, odlična pianistka ter nam bo med drugim zaigrala tudi več del svojih rojakov — skladateljev. Koncert bo v petek 27. t. m. ob 20. v mali filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice. Podrobnosti spored javimo.

Vodstvo po V. razstavi kluba »Neodvisnih« ima jutri v nedeljo priznani ak. slikar prof. Ivan Vavpotič. Po tako vzorno urejeni in kvalitetni razstavi bo prav gotovo vodstvo dobrodošlo. Naj nihče torej vsaj v nedeljo ne zamudi obiskati razstave, ki je po sodbi mnogih najboljša, kar jih je bilo v zadnjih letih.

Samo kratak čas!

LEPO DARILO

za dijake ali vojaka:
1 aparat za britje,
1 čopič za britje,
10 britvice,
1 milo za britje,
1 zobno ščetko,
1 zobno pasto,
1 kom. toaletnega mila,
1 doza za milo,
1 steklenica kolonske vode,
stane samo **Din 30.—**

Ako želite da Vam pošljemo po pošti plačljajte gornji znesek plus Din 4.— za priporočeno na ček. rač. 13285 ali v znak na naslov:

Foto Tourist LOJZE ŠMUC,
Ljubljana — Aleksandrova cesta 8.

Večna pot zaprta. Občinstvo opozarjamo, da bo Večna pot danes med treningom, t. j. od 14. do 17. ure kakor tudi v nedeljo 22. t. m. ob času dirke t. j. od 14. do 17. ure za ostali promet zaprta.

Prošnja in zahvala. M. š., žena slepca-invalida v Ljubljani, Hrenova ul. 14, je svoj čas poslala posameznim ustanovam, podjetjem in zasebnikom prošnjo za podporo. Vsem, ki so se velikodušno odzvali, se toplo zahvaljuje, ostale pa lepo prosi, naj je ne pozabijo.

VOJAKI!

Zdrave noge vam ohrani originalni SANO-PED. Vrečica 2 din.

Vajenci med šolj. Skupina vajenc, zaposlenih pri Mizarški zadrugi v Hrenovi ulici, je večeraj opoldanski premor ubijala z razposajenimi šalami in igrami. V zabavo so se merili v moči s tem, da so drug drugega metali po tleh. Eden izmed tovaršev pa je 20-letnega Lojzeta Mehleta, ki stanuje v Lučah pri Višnji gori in se vsak dan vozi v Ljubljano na delo, s tolikšno silo vrgel, da je fant z glavo udaril ob tla in obeljal nezavesten. Mehleta so morali prepeljati na kirurški oddelek.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote ob 8. zvečer do ponedeljka do 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Ivan Logar, Knezova ul. št. 34/I. telefon št. 41-52.

Drevo se je zrušilo nanju. Večera popoldne so mestni reševalci pripeljali na kirurški oddelek posestnika Ivana Ovna s Peruzijeve ceste v črni vasi. V gozdu nad Rudnikom je podiral drevesa, pa se je težka bukev podrla nanj in mu zlomila

Uredništvo je kot posebno književno publikacijo letno izdalo lično povest »Hudobnik«, kjer plodovit prirovednik Tine Seliskar opisuje boj mladega človeka z neprilikami, njega vztrajnost in končno zmago. Mnogokaj se da porušiti, toda življenje se prebije skozi zapreke in zavire. Omenjena planinska zgodba je visoka pesem napora, ki mladenička jekleni ter uspešabja za vedno višji polet. Seliskarjev Ivan iz Kota bodi našemu podmladku vzor neustrašenosti in krepke volje!

Uredništvo namerava poslej vsako leto svojim naročnikom pokloniti po eno lepoumno delo za nametek. Ako bodo razmere dopuščale, pa izda celo dve knjigi. — Spričo vseh naštetih ugodnosti je pričakovati, da se bo število naročnikov še povečalo. Naročnina 30 din se pošlje na naslov: Uprava Razorov v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Prispevki za tisk pa: Tone Gaspari, urednik Razorov, Domžale.

Dr. A. Debeljak.

»Sovji grad« z miniaturnimi lutkami Milana Klemenčiča. V četrtke zvečer je predil stvaritelj slovenskih lutk slikar Milan Klemenčič, za ožji krog povabljenec v svojem stanovanju prisrčno predstavilo s svojimi miniaturnimi lutkami. Igrali so Povelje lovčkovno igro »Sovji grad« v prireditvi M. Jarca, pred tem pa »Prolog« med gledališkim ravnateljem in Gašperkom na besedilo A. Debeljaka. Predstava je pokazala vse vrline Klemenčičeve lutkarske umetnosti, tako v oblikovanju lutk in obvladovanju tipov, v inscenaciji, režiji in glasbeni spremljavi. Naj bi že skoro napočil čas, ko bo Klemenčičeva umetnost splošno dostopna, priznana je itak od vseh, ki so bili kdaj deležni njene intimnosti!

KINO SLOGA, tel. 27-30

Prekrasna francoska filmska umetnina po nesmrtnem GOETHEJEVEM romanu!!!

Werther

nogo. Podobna, samo še hujša nesreča se je pripetila 30-letnemu brezposelnemu delavcu Matevžu Pogačarju s Poženka pri Cerkljah na Gorenjskem. Doma je v gozdu pomagal podirati drevje, pa ga je težko drevo pokopalo pod seboj in mu strlo prsni koš.

Dve prometni nezgodi. Mestni reševalci so večeraj zjutraj prepeljali na kirurški oddelek služkinjo Brigito Dežmanovo, služkinjo v Janševi gostilni v Mostri. Peljala se je s kolesom pa je tako nesrečno padla, da je dobila precej hude notranje poškodbe. Prav tako je moral v bolnišnico brivski mojster Rudolf Bacar z Ježice, ki je v četrtke zvečer padel z motornega kolesa in se hudo poškodoval.

Prijet tat. Prebivalci neke hiše na Sv. Petra česti so v četrtke zvečer opazili na dvoršču mlajšega neznanca, ki se je skušal skriti za živo mejo, pod pazduho pa je nosil precejšen kup obleke. Malo prej so pod streho čuli sumljiv ropot in takoj so uganili, da si je neznanec nabral plena v hiši. Tat je skušal preskočiti živo mejo in uti na sosednje dvorišče, a so ga še o pravem času zajeli. Zaman je skušal odvrči nakradeno obleko, ko so ga prišli in izročili stražniku. Na policiji so v njem spoznali že dolgo zasledovanega Janeza K., ki sta ga bila mraz in deževje prignala z dežele v mesto, kjer se je skušal s tatvinami prebiti do pomladi.

Drevi ob 20. uri
PLESNE VAJE
Akademske Jadranske Straže
V KAZINI
Nagradno tekmovanje v palaigljen.

JNAD Jugoslavija. Tovariši novince opozarjamo na nadaljevanje obveznega govorniškega tečaja, ki se je večeraj pričel. Tečaj bo pod vodstvom tov. predsednika Iskre Vekoslava danes ob 5. do pet 7. Vabimo tudi ostale članke, da se ga v čim večjem številu udeležijo. — Odbor.

Jeanette Macdonald in Nelson Eddy v najnovejšem filmu »Zaljubljenec«. Velike pevske filme, v katerih sta nastopala slavna pevca Jeanette Macdonald in Nelson Eddy, je naša publika ohranila stalno v najboljšem spominu. Ljudje še danes ne morejo pozabiti, prekrasnih filmov »Rose-Marie«, »Beli Jorgovan«, »Pesem zlatega zapada« itd. Najnovejši film slovitega pevkega para »Zaljubljenec« pa je atrakcija prav posebne vrste. To je najrazkošnejša filmska opereta, izdelana v prekrasnih naravnih barvah. Izdelava filma je veljala ogromne vsote, vendar se je vložen kapital produktivski trdki Metro-Goldwyn posteno izplačal, kajti film je doživel vso povod ogromen triumf. Prvič nastopata Jeanette Macdonald in Nelson Eddy v elegantnih, modernih kostumih, ves film preveva sladka muzika in lepi slagerji, vsebina pa je zelo zabavna in razvedruje gledalce. Kino Union je imel že prvi dan predvajanja filma ogromen poset in brezdvomno si bo vsak Ljubljančan v veseljem rad ogledal film »Zaljubljenec« in poslušal čarobno petje najboljšega svetovnega pevkega para. —

Oglejte si zalogo najnovejših pletenin po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18. —

JASO — plesne vaje. Drevi ob 20 v Trgovskem domu 3. redna plesna vaja pod vodstvom g. Jenka. Igra Adamičev plesni orkester. Opozarjamo cenj. plesalce in plesalce, da s hraniijo vstopnice, ki veljajo kot srečka za nagradno žrebanje Glavna nagrada bodo zopet smuč, ki jih je toplot naklonila ugledna trdka »Alpina«

Plesna šola na Taboru ima drevi ob 20. redno plesno vajo. Pouk začetnikov točno ¼ ure preje. —

Iz Celja

Akademija Jadranske straže v Celju ob priliki Jadranskega dne bo obsegala naslednji spored: solotočke za violino in klavir, simbolično vajo »Jadransko morje«, nastop malih harmonikarjev in nastop mladinskega drškega zbora, predvajanje simbolične pesnitve Anice Černejeve »Pravilica o morju«. Vse navedene točke bodo izvajali podmladniki Jadranske straže celjskih šol. Sodelovala bo tudi vojaška

Razstava sovjetskih slikarjev-samoukov je bila pred dnevi otvorena v Sofiji v prostorih »Slavjanske besede«. Prireja jo Bolgarsko-sovjetsko društvo v Sofiji.

Novo nemške opere. Vzlic vojnim razmeram imajo v Nemčiji nekoliko krstov novih oper. Paul von Klenau je imel v Kassiu uspeh z »Elizabet Anglesko«, ki pride sedaj v berlinsko in düsseldorfsko opero. K. Wolfurt je dovršil opero »Dame Kobold« na Calderonovo besedilo, opera v Dresdenu je sprejela v repertoar »Romea in Julijo« švicarja H. Sutermeistera. Werne Egk je spisal balet »Joan von Zarissa«, E. Richter pa predeluje svojo opero »Taras Bulba«, ki je bila v prvotni obliki prvič uprizorjena pred tremi leti.

Iz bolgarske knjižnosti. Fanny Popova-Mutafova je izdala zgodovinski roman »Moje iz Bojane«. — Angel Karoličev je objavil knjigo potopisov in zgodovinskih člankov »Zemlja Bolgarov«.

Primerjavo repertoarja naših gledališč v tekoči sezoni objavlja skupljanski »Pozorišni list«. Pri tem ugotavlja, da ima dosta dodirnih točkaka med našimi odri in da »naša pozorišna prilico idu korak u korak sa evropskim repertoarom«. V isti številki je izšel poleg nekaterih drugih prispevkov literarni portret Čike Pere Jovanovića.

Poljski literarni list v Parizu. »Les Nouvelles Littéraires« poročajo, da je tja dospel urednik »Wiadomosci literackich« Gryzewski, ki namerava v Parizu obnoviti ta poljski literarni list.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

PREMIERA danes ob 16., 19. in 21. uri.

PREMIERA danes ob 16., 19. in 21. uri.

Film velike in globoke ljubezni, poln nežnosti, ljubezni, ki se je rodila pri prvem srečanju dveh mladih romantičnih src, ljubezni, ki je spojila dve harmonični duši v nerazdružljivo enoto, ljubezni, ki je morala po prvih pomladanskih sončnih dneh okusiti kalvarijo odpovedi in brezupne tuge, ljubezni, ki je trajala preko groba...

Sodelujejo Pierre Richard Willm, Annie Vernay, Jean Galland in drugi.

Režija: Maks Ophüls. — Nabavite si vstopnice za ta film že v predprodaji.

SERGIJE PANIN

KNEZ J. TRUBECKOJ — Pierre Renoir — Francoise Rosay — Andree Guize — Sylvia Bataille — FRAN JUG film.

Salonski francoski film po romanu Georga Ohneta. Dve sestri iz bogate, ugledne hiše ljubita istega moža. Mlajša se z njim poroči, starejša mu je ljubica. Katera bo zmogala v tej ogorčeni borbi?

KINO MATICA, tel. 21-24 — ob 16., 19. in 21.

godba s samostojnimi točkami, nekaj točk pa bo spremljala. Sodelovanje pri svečani večerni akademiji so obljubila še nekatere društva, zato bo točen spored objavljen pozneje. Vso narodno javnost pa opozarjamo že sedaj na to prireditve, s katero bomo v Celju praznovali osvoboditev našega morja in naše zemlje. Poleg večerne akademije v celjskem gledališču bodo tam tudi akademije za posamezne šole.

Oseba vest. Zagrebški mitropolit g. Dositej, znani nacionalni delavec, ki se muhi na odhodu v Laškem, bo posetil jutri, v nedeljo, Celje in bo prisostvoval ob 10. službi božji v pravoslavni cerkvi sv. Save. Visokemu gostu želimo prijetno bivanje v Celju!

Lepa gesta. Stavbenik g. Karel Jezernik v Celju je ob 50letnici svojega rojstva pristopil k Dijaški kuhinji v Celju kot ustanovni član s prispevkom 1.000 din. Naj bi našel g. Jezernik mnogo posameznikov! Gosp. Jezerniku iskreno čestitamo k jubileju!

V spomin na g. Vinka Kukovca, stavbenika v Celju in člana uprav. sveta Celjske posojilnice, je poklonila Celjska posojilnica 300 din Dijaški kuhinji v Celju. Namesto venca na krsto g. Vinka Kukovca je poklonil fotograf g. Josip Pelikan v Celju 200 din Slovenskemu obrtnemu društvu za revne obrtnike.

Zrtev napadala. Te dni se je 20letni dinar Martin Pergameš s Kristanvrha pri Sv. Petru na Medvedjem selu spri z 19letnim posestnikom sinom Miho Krajncem ob Sv. Petra. V prepiru je Krajnc izlekel nož in zabodel Pergameša v desno roko. Pergameš se zdravi v celjski bolnišnici.

Svetovno znani psihografolog **Karmah** sprejema obiske v Celju, hotel »Evropac«.

Dve nesreči. V Trzinu pri Rogški Slatini je padla 47letna žena občinskega uslužbenca Ana Madilejeva v četrtke v svojem stanovanju tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo v členku. V Prešernovi ulici v Celju si je 17letni Milko Kuković pri sekkanju drv odsekal levi kazalec. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

Iz Maribora

V počastitev spomina umrle gospe O. Balčone, sountavniateljice ustanove Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju, darujeta namesto venca g. Viktor Grčar in Ivan Womer po 100 din za Počitniški dom.

Otvoritev predavanja v studenški Ljudski univerzi. V četrtke 26. t. m. je otvoritveno predavanje v novi predavalni sezoni studenške Ljudske univerze. Predava urednik »Jutra« g. dr. Fran Vatovec o temi »Razmisljanja ob 150letnici francoske revolucije«.

Nov premolgovnik. Pri Holmcu koplje premog iz novega premolgovnika. Premog je že v prometu. Glede kakovosti je nekoliko slabši od leskega. Novi premolgovnik se nima čistilnih naprav.

Iz gledališča. Drevi se ponovi Finčgarjeva »Veriga« za red C. Jutri v nedeljo zvečer pa se uprizaro zabavna veselogra iz šolskega življenja »Neopravičena ura«.

OTROŠKE OBLEKE

Bebi perilo najceneje pri »LAMA«, Jurčičeva ulica 4. — Prost ogled.

Uspelo predavanje o kemični vojni. Predanočnim je bilo na pobudo odbora za obrambo mesta Maribora proti napadom iz zraka v prostorih Ljudske univerze poučno predavanje o kemični vojni. Dvorana je bila nabit polna občinstva, ki je pokazalo s tem svoje umevanje za aktualnost takšnih predavanj. Uvodne besede je spregovoril v imenu odbora g. dr. M. Senkovič, naker je predaval prof. Stanko Modic, ki se je pomudil od vseh važnih vprašanj, ki so v zvezi z razpravljanjem o bistvu in posledicah kemične vojne. Občinstvo je z zanimanjem sledilo poučnim izjavam.

Župnijsko gospodarsko poslopje zgor. Pri Sv. Miklavžu pri Ormožu je zajeel ogenj tamošnje župnijsko gospodarsko poslopje. Bila je velika nevarnost za župnišče samo in cerkev v bližini. Gasilec se je lez največje težavo posrečilo, da so omejili ogenj in preprečili, da se ni razširil na župnišče. Škoda je zaradi pogorelega gospodarskega poslopja 45.000 din. Vzrok požara ni dognan.

Ni bil zločin. V kuhinji stanovanja v Betnavski ulici 23 so našli sosedje na tleh ležečega 60-letnega hišnega posestnika Josipa Kavška. Bil je negben, mrtev. Kavšek je ležal pri štedilniku, na bradi je bilo videti 6 cm dolgo rano. Razen tega je imel tudi poškodbe na desnem očesom. Ob prvem videzu je bilo sklepati, da gre za zločin. V tej smeri je pričela tudi policija takoj s svojimi poizvedbami. To prvotno domnevo pa so spodbile ugotovitve komisije, ki se je kmalu po najdbi mrtvega trupla podala na delo. V komisiji sta bila mestni fizik dr. L. Novak in šef kriminalnega oddelka tukajšnje mestne policije g. Franc Cajnko. Komisija je na podlagi podrobnih okoliščin dognala, da gre za naravno smrt in da je Josip Kavšek umrl na posledicah kapl. Ugotovilo se je, da se je pred tem silno razburil v zvezi z neko najemniško zadevo. V razburjenju ga je zadela kap, padel je preko štedilnika na tla in obeljal mrtev. Od padca preko štedilnika izvirajo v smislu ugotovitve komisije poškodbe na bradi in pod desnim očesom. V zvezi s tem so se razširile med sosedmi najrazličnejše govorice, ki pa so spričo gornjih dognanj brez stvarne podlage.

a— Krznarstvo P. Semko Tyrševa 37, vam nudi ceneno kožuvinno in krznarske izdelke. —

Iz Murske Sobote

ms— Izseljenci iz Francije se v najhnlh družbah vračajo v domovino. Zda j jih je tam se okrog 2700, nad 3000 pa je v domovini. Pogosto se delavci ne drže navodil glede denarja in imajo potem neprikladi na meji. Vozovnica za pot stane do Rakelke okrog 600 frankov, s seboj pa smejo vzeti delavci samo do 5000 frankov. Pogosto se je že pripetilo, da so delavcem, ki so imeli pri sebi večji znesek, na meji porabili vse denar. Na naši meji zamenjujejo franko po tečaju 110 dinarjev za 100 frankov. Izseljenci dobijo podrobna navodila za potovanje v domovino na Izseljenškem odposlanstvu v Parizu, 3 rue Goethe.

ms— Izseljencem v Nemčiji ponovno pripočajo naše oblasti, naj ne jemljejo s seboj v domovino niti papirnatega niti srebrnega denarja razen onih 10 mark, ki jih bodo v Mariboru zamenjali po 10 din. Pogosto se pripeti, da hoče delavec prehitopiti marke, ki so mu ostale od zaslužka, ki jih pa ne more spraviti v denar ali pa jih da za smešno ceno. Po navodilih Zveze poljedelskih delavcev v Murski Soboti naj si delavci raje nakupijo potrebnih stvari, ki jih lahko spravijo v paket.

ms— Umrla je ugledna Sobočanka ga. Ana Riturper, roj. Stefanec, žena trgovca g. Riturperja. Blaga pokojnica, ki je dočakala 53 let, je podlegla težki zavrtni bolezni. Povsod je uživala velik ugled in spoštovanje. Kar je dokazala tudi velika množica pogrebcev, ki je spremljala pokojnico na zadnji poti in zasula njen poslednji dom v venci in šopki. Naj počiva v miru, žalujočim naše iskreno sožalje!

ms— Stanovanjsko hišo za železniške uslužbence bo zidala Direkcija drž. železnice. V Murski Soboti še vedno ni dovolj udobnih stanovanj, zato se je direkcija odločila, da postavi veliko zgradbo za 18 stanovanj. Od občine je odkupil razparcelirani del travnika na Radgonski cesti ob sadovnjaku. Uprava fonda za zidavo stanovanj pri Direkciji drž. železnice v Ljubljani bo pričela z zidavo stanovanjske hiše spomladi.

Iz življenja na deželi

DOLENJI LOGATEC. Zvočni kino Sokol predvaja danes ob 8. zvečer vefileim po znanem romanu od Jack Londona »Beli volk«. Jutri v nedeljo ob 4. in 8. uri zvečer ter v ponedeljek ob 8. senzacionalni najaktualnejši film sezone »Skrivnost Maginotove linije« film, ki bo danes zanimal vsakogar. —

JESENICE. Zvočni kino Radio predvaja danes in jutri v nedeljo ob 8. zvečer v nedeljo tudi ob 3. pop. krasen češki vefileim »Izgubljena patrolja« po znani Langerjevi igri »Konjeniška izvidnica«. Med dodatki tudi domači kulturni film in pa kulturni film o tajnostih morskoga dna. — Sledi »Potepušček«. —

SEVNICA. Zvoč. kino predvaja danes in

ITE

**STOLE, VRTO IN PISARNIŠKO
POHIŠTVO VAM NAJCENEJE NUD:**

REMEC-Co.

DUPLICA PRI KAMNIKU
LJUBLJANA, KERSNIKOVA UL, POLEG SLAMICA

Gozdarski starosta

Krško, 20. oktobra.

V ožjem krogu svoje rodbine je praznoval svojo 80letnico gozdar Franc Ferjančič. Nihče bi mu ne starosti ne prisodil. Rodil se je v Idriji kot sin gozdarja. Zvest družinski tradiciji je po končanih solah stopil v prakso ter je preko 7 let praktičiral pri obeh gozdniških oškrbnih v Idriji. Nastavljen je bil v bližini domačega kraja v Mrzli rupi. Toda kot zavednega Slovenca in naprednjaka so ga kaj pogosto preganjali iz kraja v kraj. Tako je služboval v Panovcih in Sabotinu pri Gorici, na Koroškem v Zgornji Belci, Kostanjevici ob Krki, v Istri na gozdnom oškrbniku Leme, nato je bil nekaj časa spet v Trnovskem gozdu na Gorškem na oškrbniku Lokva, potem spet v Idriji na oškrbniku Bela, kjer je bil tik pred svetovno vojno upokojen. Takoj po upokojitvi se je preselil v Kostanjevico, od tam pa po dveh letih v Krško, kjer je še danes.

Za časa službovanja v Kostanjevici si je ustanovil družinsko ognjišče, ko se je poročil z gospo Terezijo iz ugledne sokolske rodbine. Rodilo se mu je 6 otrok, od katerih pa sta dva že v mladosti umrla, dočim so ostali štiri že vsi preskrbljeni. Vse svoje otroke je vzgojil v napredne in zavedne Jugoslovane. V nedeljo so se zbrali prav vsi, da proslave 80. rojstni dan skrbnega in dobrega očeta, ki je kljub osmim križem še vedno čil in zdrav. Ko je začelo izhajati »Jutro«, je bil eden njegovih prvih naročnikov in je še danes. Čitati »Jutro« pravi, da mu je največji užitek. Upajmo, da ga bo še dolgo čital.

Jubilantu tudi mi čestitamo z željo, da bi ostal še dolgo čil in veder ter prav veselo praznoval zlati poroko čez štiri leta s svojo zvesto družico.

Babje leto

Po našem dobrem poznavalcu domačega folklorja I. Navratilu (gl. LMS, 1892) se začne babje leto v jesenski dobi, toda ne povsod enako. Pri severnih narodih, n. pr. pri Rusih, traja babje leto od 1. septembra samo osem dni, drugod zopet po dva tedna, od 15. septembra. Na Češkem se začne »babje leto« o sv. Vencslavu, 28. septembra ter se zato imenuje tudi »leto Svetovčevstva«. Slovencem je babje leto poznanejše, po sv. Martinu, od 11. novembra dalje; ravno tako tudi Poljakom, ki mu pravijo »lato Marcinskje« (Martinsko leto). Francozom se začne babje leto po imenu »l'été St. Denis« (sv. Dionizija leto) 9. oktobra ali po imenu »l'été St. Martin« (sv. Martin) 11. novembra; Italijanom sv. Terezijo leto 15. oktobra; Angležem »St. Lukes little summer« (sv. Luke malo leto) 18. oktobra. Nemci imenujejo babje leto Altweibersommer, Fliegerender Sommer, Nachsommer, Spätherbst itd.

Zelo različno so si nekaj ljudi razlagali vzrok in pomen tako imenovanega babjega leta. Verovali so, da je Marija, vzdigujoč se v nebo, izgubila pogrebni plašč, katerega je nato veter v zraku raznesel na vlakna ter padal na zemljo kot »babje leto«. Tudi pravijo, da je bil to plašč, ki ga je Marija nosila ob svojem vnebovstjeju. Ta po zraku leteča in na zemljo padajoča vlakna imenujejo Nemci »Marienfaeder« (Marijine niti) ali »Mariengarn« (Marijina preja). Ta vlakna ali niti so podobne pajčevini ali prav mehki, nesukani svili. Dolgo časa so si učenjaki zamažali glavo z razlago tega prirodnega pojava. Prirodoslovci so končno dognali tole: drobni pajki predejo, stojijo na glavi, ob sončnem vremenu svilnate nitke, ki jih potem sapa premika kakor zastavo po zraku sem ter tja. Kakor hitro začuti pajek, da mu je nit dovolj dolga in sapa dosti močna, zapusti svoje oporišče, a pajčevina ga nosi zdaj po zraku kakor zrakoplov. Lahko se pa spušča pajek, kjer se mu hoče, po svoji niti na tla ter tako potuje zločno in daleč po svetu.

R. D.

Hrvatska žandarmerija

Zagreb, 20. okt. o. Danes je general Kvintilijan Tartaglia prevzel poveljstvo nad orožniško brigado banovine Hrvatske. Svojo službo so prevzeli tudi poveljniki obeh orožniških polkov in komandirji posameznih čet. Hrvatsko orožništvo, ki šteje blizu 5.000 moških, bo pričelo poslovanje v jutrišnjem dnu. Od dosedanjega orožništva se bo razlikovalo po uniformah in oblekah.

Uboj pri Pakracu

Zagreb, 20. okt. o. Nocojšnji listi poročajo iz Bjelovara, da je bil v pakracem srezu umorjen ugleden kmečki posestnik Peter Vrtar, predsednik krajevne organizacije HSS v Španovici. Ko se je vračal domov od vojakov, ga je napadlo s koli več ljudi, ki so mu razbili lobanjo. Prepeljali so ga v bolnišnico kjer je v težkih mukah umrl. Zločin je izzval v vsej okolici veliko ogorčenje, vendar pa je ohranilo prebivalstvo red in mir. Preiskavo vodi posebni odposlanec banske oblasti.

Vsa mesta pri železnici zasedena

Beograd, 20. oktobra. AA. Prometni ministristvo sporoča, da so v ministristvu zasedena vsa budžetska mesta in da so izčrpani krediti za sprejem delavcev. Zato v bodoče ne bodo upoštevali prošnje za sprejem novih oseb za kakršnokoli službo pri državnih prometnih ustanovah.

Polovično vožnjo obiskovalcem razstave bolgarske knjige je odobrila Generalna direkcija državnih železnic vsem obiskovalcem razstave sodobne bolgarske knjige, ki se vrši v Ljubljani v Narodnem domu od 22. do 29. oktobra. Na odhodni postaji kupijo obiskovalci celo vozno karto do Ljubljane ter legitimacijo K 13. Na razstavi jim bo na legitimaciji potrjeno, da so obiskali razstavo, nakar se s starim voznim listkom, ki ga na postaji ne smejo oddati, vrnejo brezplačno domov. Vozna olajšava velja samo za področje ljubljanskega železniškega ravnateljstva in to za prihod v Ljubljano od 20. do 29. oktobra, za povratek pa od 22. oktobra do 1. novembra 1939.

Postani in ostani član Vodnikove družbe

112; banatska 109 — 110 pariteta Indija 112 — 114. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 235 — 245; »2« 215 — 225; »5« 195 — 205; »6« 175 — 185; »7« 150 — 160; »8« 117.50 do 122.50. Kizol: baški, sremski beli brez vreč 312.50 — 322.50. Otrobi: baški in sremski 105 — 106, banatski 103 — 104.

Smrt preži na otroke

Celje, 20. oktobra. V četrtek je odšla žena posestnika Mandiča iz Pečovja pri Teharju od doma v gozd po stelo. Doma je pustila svojega 3-letnega sinčka Ivana. V materini odsotnosti je deček stopil iz hiše k vodnjaku, splezal na njegovo ograjo, pri tem pa je izgubil ravnotežje ter padel v globino. Ko se je mati vrnila domov, je sinčka takoj pogrešila, iskala ga je povsod zamaž, ko je naposled pogledala v vodnjak, je z grozo opazila, da leži njen sinček v vodi. Potegnila ga je hitro iz vode, vendar pa je bil otrok že mrtev.

Okrog 13.30 se je avtoprevoznik Alojzij Jokan iz Zagrada pri Celju peljal s svojim tovornim avtomobilom iz Štor v Celje. Blizu Pocačevega mлина pri Teharju je srečal tovorni avtomobil avtoprevoznika Sovinka iz Spodnje Hudenje. Jokan je zavil na desno, avtomobil pa je začel na spolzki cesti drseti ter je zadel v tri otroke delavca Kranjca iz Čreta, ki so stali ob cesti. Avtomobil je podrl vse tri otroke na tla. Eden izmed njih je dobil hude poškodbe, ostala dva pa lažje. Ponesrečene otroke so prepeljali v celjsko bolnišnico. Hudo poškodovanega otroka so obdržali v bolnišnici, ostala dva pa so po zdravniški pomoči poslali v domačo oskrbo.

Zadnja pot dr. Bogomira Skaberneta

Celje, 20. oktobra. V četrtek ob 16. se je zbrala pred hišo štev. 4 na Dečkovem trgu velika množica, da spremlja umrlega profesorja in novinarja dr. Bogomira Skaberneta na njegovi zadnji poti. Na čelu sprevoda je stopala za križem vojaška godba, sledil je častni vod vojakov (pokojni je bil rezervni poročnik),

za krsto pa so stopali pokojnikov svojci, zastopniki oblasti, uradov, šol in društev, celjski novinarji, oficirji ter dolga vrsta pokojnikovih prijateljev in znancev. Zalni sprevod je zaključil vod vojaštva. Sprevod je krenil po mestu na mestno pokopališče. Po cerkvenem obredu ob grobu je vojaška godba zaigrala žalostinko, vod vojaštva pa je oddal častno salvo. Nato so začele padati grude v prezgodnje poslednje domovanje nepozabnega pokojnika.

80 let gospe Šetinčeve

V prijaznem St. Pavlu v Savinjski dolini je v petek 20. t. m. obhajala 80-letnico vdova po nadučitelju gospe Šetinčeve. Jubilarica je bila rojena 20. oktobra 1859. Na Poničev. Poročila se je z učiteljem Franom Šetinčem, ki je dobil mesto nadučitelja na Prevorju, kjer sta srečno živela 31 let, do nožve upokojitve.

V zakonu so si je rodili trije otroci. Kruta usoda pa je hotela, da sta oba sinova padla v svetovni vojni in sicer mediciner Franc na italijanski, učiteljski Jože na albanski fronti. Odslej se je videlo gospe Šetinčeve le redko nasmejano. Ko ji je pred štiri leti umrl še drugi soprog, se je preselila k svoji hčerki Marici, učiteljici v St. Pavlu.

Kako dobra, skromna, a plemenita je bila Šetinčeva mama, vedo najbolje Prevorjani, kakor tudi premnogi dijaki in učitelji, ki jih je pot zanesla v gostoljubni Šetinčev dom.

Kljub visoki starosti je Šetinčeva gospe vedra. V največjo zabavo so ji še vedno lepe leposlovne knjige, a pridno zasleduje tudi dogodke iz dnevnega časopisa. Dobri Šetinčevi mami želimo še mnogo zadovoljnih zdravih let!

Dvoje tragičnih smrtnih primerov

Celje, 20. oktobra. V četrtek ob 17.15 si je 19letni poljski delavec Martin Bincel iz Trnovelj pri Celju na grozen način končal življenje. Odšel je k falskememu daljnovidu v Trnovljah, si štirikrat ovil žico okoli vratu, pritržil na konec žice pol kilograma težek kamen in zagnal žico s kamnom na žice daljnovid. Ob kontaktu žic se je močno zabliškalo in tok visoke napetosti je na mestu umrtil Bincela. Nesrečneže je obleka zgorela na telesu, dobil pa je tudi težke opekline. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na pokopališče v Vojniku. Bincel je bil v zadnjem času zelo potr. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

V soboto 14. t. m. je 47letni posestnik Franc Senker v Slivnici pri Celju podiral v gozdu drevesa. Podžgano drevo se je prehitro podrl. Senker ni imel časa, da bi se rešil. Drevo je treščilo nanj ter mu zdrobilo levi kol in mu prizadejalo tudi težke notranje poškodbe. Senkerja so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je v sredo izdihnil.

Postopanje s predplačili, ki jih dobe kliringu naši izvozniki. Finančni minister je izdal naslednji odlok: 1) vse domače tvrdke, ki prejmejo vnaprej preko kliringa denar z namenom, da pozneje izvozijo blago v dotično državo, iz katere so denar prejeli, so dolžne brez odlašanja vrniti prejeti denar preko kliringa po isti poti, po kateri so ga prejeli, če v roku 2 mesecev od dne sprejema denarja ne izvozijo blaga iz naše države. 2) Tvrdke, ki so pred uveljavljanjem tega odloka sprejele dinarje iz kliringa ter v 3 mesecih od dne sprejema denarja niso izvozile blaga, so dolžne sprejete zneske vrniti preko kliringa najkasneje v 10 dneh po objavi tega odloka. 3) pooblašča se devizna direkcija, da izda o tem podrobna navodila.

Prodaja deviz od izvoza v Zedinjene države. V marcu t. l. je izšel odlok po katerem morajo izvozniki fiziola, hrnelja, lesnih izdelkov, divjih kož ter ovčjih in ovčjih surovih kož v Zedinjene države odloži vse devize Narodni banki, ki jih voznikom odkupi po ugodnostnem tečaju. Ta odlok je sedaj razveljavljen in vajo za devize od izvoza gornjih izvoznih vredmetov enaki predpisi, kakor za ostale devize.

Zaračunavanje poslovnega davka in rine pri izvozu blaga fakturiranega v tujih funtih. Finančno ministristvo je izlo odlok, da se do nadaljnjega pri plačanju skupnega davka na poslovni promet luksusnega davka, kakor tudi pri plačanju carine »ad valorem« za blago, ki se aža iz inozemstva in je fakturirano v tujih angleških funtih, zaračunava zlati angleški funt po tečaju 441.50 din za 1 zlati angleški funt. S tem odlokom se zamenja odlok finančnega ministristva z dne 17. maja 1938.

Zboljšanje kliringa plačilnega prometa s Turčijo. Te dni smo poročali, da je saldo naših kliringških terjatev v Turčiji, ki se je prej gibal na znatni višini 17 milijonov din, v drugi četrtini oktobra nenadno nazadoval na 8.8 milijona din, torej na polovico. To zmanjšanje salda je imelo za posledico, da je Narodna banka v nekaj dneh izplačala veliko število kliringških nakazil. Do 13. t. m. so bile izplačane kliringške nakaznice do št. 1866 od 18. aprila t. l. V petih dneh do 18. t. m. pa je Narodna banka izplačala 374 kliringških nakaznic, in sicer do številke 2240 od 30. decembra 1938. Tako, da se je doba čakanja na vrstni red izplačila skrajšala od pol drugega leta na 9 in pol meseca.

Glasilo hrvatskih gospodarstvenih zbornic. Dosedanji mesečnik zagrebske Trgovinske zbornice »Hrvatska privreda« je pričel izhajati kot tednik in kot skupno glasilo Trgovinske zbornice v Zagrebu, Trgovinsko-industrijske zbornice v Osijeku, Trgovinsko-industrijske zbornice v Splitu, Trgovinsko-industrijske in obrtne zbornice v Dubrovniku in Jugoslovanske-britanske trgovinske zbornice v Zagrebu.

Povečanje življenjskih stroškov v Angliji. Po uradnih podatkih se je oficijelni indeks cen življenjskih stroškov v Angliji v prvih mesecih vojne povečal od 165 na 166 točk (julij 1914 = 100), kar pomeni, da se je življenje podražilo za 6%. Najobčutnejše je povišanje cen pri živilih, kjer znaša 9%. Od posameznih živil se je (deloma zaradi novih davkov) podražil sladkor za 47%, ribe so se podražile za 29%, jajca za 19%, surovo maslo za 16% in slanina za 10%. Tekstilno blago se je podražilo za 7%. Stroški za kurjavo in razsvetljavo so narasli le za 1%, najemnine pa so ostale nespremenjene.

Borze

29. oktobra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški kliringški čedi nespremenjeno 14.30. Grški boni so se trgovali v Zagrebu po 33 v Beogradu po 32.50. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebskem efektinem tržišču je bila tendenca v državnih papirjih nadalje prijazna, medtem ko je bilo v Beogradu razpoloženje nekoliko mlačnejše. Vojna škoda se je v Zagrebu trgovala po 425 (v Beogradu po 424.50). Promet je bil še v 6% beguških obveznicah po 80.50 (v Beogradu po 78), v 8% Blavromem posojilu po 96 (v Beogradu po 91) in v Trboveljski po 190.

Devize

Ljubljana. Oficijelni tečaj: London 177.30 — 180.50, Pariz 100.15 — 102.45, New York 4406.75 — 4466.75, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 742.70 — 754.70. Tečaj na svobodnem trgu: London 219.17 — 222.27, Pariz 123.80 — 126.10, New York 5480 — 5520, Curih 2239.32 — 2383.52, Amsterdam 2901.35 — 2939.55, Bruselj 917.53 — 929.53. Curih. Pariz 10.1350, London 17.89, New York 446, Bruselj 74.80, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178, Stockholm 106.20, Oslo 101.25, København 86.0750.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 425 — 435 (428), 4% agrarne 54 — 58, 4% severne agrarne 51 — 57, 6% beguške 79 — 80.50 (80.50), 6% dalm agrarne 72 bl., 7% invest. 94 — 99, 7% stabiliz. 98 bl., 7% Blair 87 — 93, 8% Blair 94 — 98 (96); delnice: Narodna banka 6500 den. Trboveljska 190 — 195 (190).

Beograd. Vojna škoda 424.50 den. 6% beguške 78 — 79 (78), 6% dalm. agrarne 74 — 75 (73), 6% žunške 72.50 — 73.50 (74), 7% invest. 98 den., 7% Blair 87 — 89, 8% Blair 91 — 92 (91), Narodna banka 6850 den., PAB 195 den.

Blagovna tržišča

Zito

Chicago, 20. oktobra. Začetni tečaji: pšenica: za dec. 85.125, za maj 84, za julij 82.25; koruza: za dec. 49.25, za maj 52.125. + Novosadska blagovna borza (19. t. m.). Tendence prijazna. Pšenica: baška okoli Novi Sad in Sombor 157; gornjebaška 159 šlep Tisa I. 165; rž: baška 127 — 129 Oves: baški, sremski in slavonski 140 — 142.50. Ječmen: baški in sremski 64.60 kg 142.50 — 145. Krompir: baška 111 —

plačilo novih dobav v gotovini.

Nadalje je konferenca razpravljala o uredbi o pobijanju draginje in je sklenila zahtevati od pristojnih oblastev nekatera pojasnila in navodila, da se prepreči nepravilnosti, ki se v praksi že dogajajo. Obširna je bila tudi razprava o oskrbi naše industrije s surovinami in polifabrikati (o tem vprašanju je bil iznešen obširen referat o dosedanjem stanju prizadevanj za redno dobavo surovin) in o ustanovitvi direkcije za zunanjo trgovino, na katero bodo prešle kompetence Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine in vse zunanje trgovinske kompetence ostalih državnih ustanov.

tembra t. l., kar velja tako za stare najemnike stanovanja in lokalov, kakor tudi za nove, ki se bodo šele vselili. V najemniških pogodbah se tudi najemnik ne more odpoovedati zaščiti po čl. 11 uredbe in se smatrajo vsi taki pogodbeni dogovori kot neveljavni.

Surovine za našo industrijo jedilnega olja

Te dni je bila v prostorih Prizada v Beogradu konferenca med delegati trgovinskega ministristva in predstavniki naših tvornic jedilnega olja. Na konferenci so razpravljali o potrebi uvoza surovin za jedilno olje. Tvornice zastopajo stališče, da domače surovine ne bodo zadostovale in je vrhu tega potrebno, da si ustvarimo rezerve. Po uradnih podatkih je naša industrija na razpolago 3500 vagonov sončničnega semena, okrog 600 vagonov oljnatere repice, 150 vagonov maka in okrog 600 vagonov bučnega semena, kar naj bi zadostovalo za produkcijo 1600 vagonov jedilnega olja.

Cenitve industrije jedilnega olja, pa so precej nižje. Industrija ceni, da bomo imeli na razpolago le 3200 vagonov sončničnega semena, ker je letošnja letina slaba (prvotno so računali, da bo znašal pridelek okrog 5000 vagonov, pridelek pa je mnogo manjši). Nadalje ceni industrija, da bo znašal pridelek bučnega semena samo okrog 350 vagonov (in ne 600 vagonov). Industrija smatra da domače surovine ne bo dovolj. Bajje bodo morale tri domače tvornice v teku letošnjega leta ustaviti obratovanje, če ne dobe surovin iz inozemstva. Le nekatera podjetja bodo imela za vse leto dovolj surovin.

V normalnih razmerah tršimo na leto okrog 1600 vagonov jedilnega olja, iz domačih surovin, pa bomo pridobili največ 1200 vagonov. V današnjih razmerah pa je nujno potrebno, da si ustvarimo tudi najnujnejše rezerve olja. Zato zahteva industrija, da se dovoli uvoz najpotrebnejših surovin. Tvornice olja so se zavezale, da bodo prevzele vso domačo produkcijo surovin po uradno določenih cenah, zato pa se mora dovoliti uvoz surovin, ki nam še primanjkujejo.

Trgovinski minister je že z odlokom od 25. sept. t. l. na osnovi uredbe o oskrbovanju industrije semenskega olja od 15. junija 1936 v sporazumu z ministrom za kmetijstvo ter po zaslujanju predstavnikov industrije olja, predpisal za l. 1940. naslednje odkupne cene: seme od oljnatere repice 275 din za 100 kg, sončnično seme 185 din, seme belega maka 30.50 din, sezamovo seme 400 din, bučno seme 235 din, laneno seme 265 din, ricinusovo seme 400 din, bombažno seme 80 din za 100 kg. Gornje cene veljajo tudi za odkup pridelka iz letošnjega leta. V smislu čl. 4. uredbe o oskrbovanju industrije semenskega olja smejo kupci oljnega semena plačati producentom do 10% nižje cene za kritje manipulacijskih in režijskih stroškov ter posredniške nagrade. Odlok trgovinskega ministristva nadalje navaja, da so se tvornice na konferenci 25. avgusta t. l. prostovoljno zavezale, da bodo producentom odkupile laneno seme po ceni 303.50 din za 100 kg za vagonске količine.

Gospodarske vesti

Trgovinska pogajanja s Švico. Včeraj je prispela v Beograd švicarska gospodarska delegacija z direktorjem oddelka za zunanjo trgovino v Elbrardom na čelu. Namen pogajanj je, da se poveča naša trgovinska izmenjava med Švico in našo državo s posebnim oziranjem na spremenjene razmere v mednarodni trgovini. Švicarji se zlasti zanimajo za izvoz naše živine v Švico.

Prijava inozemskih delničarjev

Finančni minister je izdal naslednji odlok:

Vse delniške družbe, katerih podjetja so pri nas, delnice pa so bile ali so še v celoti ali delno v rokah tujcev, so dolžne najpozneje do 30. novembra 1939 prijaviti devizni direkciji Narodne banke tuje lastnike delnic, in sicer po stanju iz leta 1919, 1925, 1930 in 1938.

2) Nobeno izplačilo dividendnih kuponov z delnic, ki so bile ali so last tujcev, se ne sme izvršiti brez poprejšnjega dovoljenja devizne direkcije ne glede na to, ali se izplačilo izvrši pri nas, ali pa v tujini.

3) Za vsako kršitev bo odgovorna in kaznovana delniška družba sama, za katere delnice gre, in ustanova, ki bi izvršila izplačilo kuponov.

4) Devizna direkcija Narodne banke se pooblašča, da izda podrobna navodila za izvedbo tega odloka.

Trgovinska pogajanja z Italijo

Baker za bombažno prejo

Pri trgovinskih pogajanjih z Italijo, ki so se te dni začela v Beogradu v okviru zasedanja ožjega jugoslovensko-italijanskega gospodarskega odbora, so doslej proučili obojestranske zahteve in predloge. Na italijanski strani je veliko zanimanje za naše kmetijske pridelke, za živino, les, rude in kovine. Na naši strani pa se proučuje možnost dobave tekstilnih surovin in polizdelkov in proizvodov, ki so nam nujno potrebni. Predvsem gre za uvoz bombažne preje, ki je ne moremo več dobivati iz Nemčije in Češko-Moravske, kar je poudarila tudi nemška delegacija pri nedavnih pogajanjih v Beogradu.

Kakor piše »Il Telegrafo« se zanima Italija v prvi vrsti za naše proizvode rudarstva, zlasti za baker. Jugoslavija je doslej prodajala baker predvsem za devize. Po informacijah omenjenega lista pa je verjetno, da bo prišlo do aranžmaja, po katerem bo Jugoslavija dobavljala Italiji baker v zamenjavo za bombažno prejo, ki bi jo sicer morali kupovati z devizami. Jugoslavija bo skušala ustreči italijanskim zahtevam.

Prepoved povišanja najemnin

Kakor je znano vsebuje čl. 11 uredbe o pobijanju draginje, ki je stopila v veljavo 25. septembra pooblastilo, po katerem sme minister za socialno politiko v sporazumu s trgovskim in pravosodnim ministrom izdati uredbo, s katero se uredijo najemnine za poslovne prostore in stanovanja. Dokler se ta uredba ne izda, se najemnine za poslovne prostore in stanovanja ne smejo povišati in ne smejo biti višje, kakor so bile na dan 1. septembra t. l. Lastnik zgradbe, stanovanja ali poslovnega lokala, ki poviša najemnino, se kaznuje z zaporom do treh mesecev in v denarju do 20.000 din. Glede tolmačenja teh določb so zlasti v Beogradu nastale nekatere nejasnosti glede najemnin, ki jih plačajo novi najemniki. Po informacijah, ki jih je dalo ministristvo za socialno politiko, je treba določbe uredbe o pobijanju draginje tolmačiti takole:

Nekateri hišni posestniki so sprčo uredbe odpoovedali dosedanjim najemnikom stanovanja in lokale, češ da lahko od novih najemnikov zahtevajo višje najemnine. To naziranje pa je docela neosnovano in v nasprotju z določbami čl. 11 uredbe. Kajti najemnina v nobenem primeru ne sme biti večja nego je bila na dan 1. sep-

Vojna z minami na zapadnem bojišču

V vojnih poročilih z zapadne fronte se često omenjajo mine. Pričujoča slika prikazuje polje min na nemškem ozemlju

Hiiumaa in Saaremaa

Dva estonska otoka za ruska utrjena oporišča — Košček severnjaške romantike

Otoka Hiiumaa in Saaremaa, na katerih je Rusija po pogodbi z Estonsko dobila pravico zgraditi si utrjena oporišča za svoje vojne ladje, letala in kopno vojsko, sta bolj znana pod švedskima imenoma Dagö in Oesel. Gre za prav velika otoka, saj meri večji med njima, Saaremaa, skoraj 2000 štirinajstih kilometrov in prebiva na njem skoraj 60.000 duš.

Njiju precej burna zgodovina si sliči. Iz Livlandije ju je v prvi tretjini 13. stoletja osvojil nemški viteški red, ki je na Oeselu uredil tudi škofijo. L. 1559 so ju zaselelili Danci, l. 1645 Švedi, a te so 1721 nadomestili Rusi. Med svetovno vojno so pristali na obeh otokih Nemci po razpadu carske armade in prevratu v Rusiji v oktobru 1917. Po sklenitvi miru so se morali Nemci umakniti, otoka sta postala sestaven del Estonske. V temnem zimskem času, ko posije sonce komaj za nekoliko ur na dan, si stari brodarji in ribiči na Hiiumaaju, kar pomeni v estonski »Velika dežela« (švedsko ime pomeni Dežela sonca) se dandanes pripovedujejo grozotne pravljice o velikem mogočniku in čarovniku, ki je plenil z bogastvi iz vseh dežel sveta natojene trgovske ladje. Pri Korgesaareju je stal že v starih časih na gori Tornimägi svetilnik, ki je kazal brodarjem ponoči pot mimo nevarnih čer. Nekega dne pa je prišel na otok mogočnik, ki je dal svetilnik ugasniti ter zažgati ognje na napačnih mestih, v viharjih nočeh je zažgal tu-

di slamo med rogovi bikov, ki so potem tekali ob obali sem in tja, da se brodarji zunaj na morju niso vedeli več orientirati. Marsikatera ponosna in z dragocenim tovorom do vrha napolnjena ladja se je raztreščila potem ob čerih. Kdor je še utegnil, se je skušal rešiti na breg, a tam je stal mogočnikov pes, ki je vsakega brodomca, ko ga je vrglo na kopno, požrl. Dragocenih tovorov se je potem polastil mogočnik, ki je njegovo bogastvo na ta način raslo v nedogled, dokler ga nekega dne ni doletela roka pravice, ki ga je spravila zvezanega v Sibirijo.

Takšne pripovedke imajo stvarno zgodovinsko ozadje. Mogočnik in čarovnik, ki ga navajajo, je bil baron Oton Reinhold von Ungern Sternberg, prednik rodbine, ki je dala mnogo uglednih in znamenitih mož, učenjakov, pisateljev, umetnikov in vojakov. Vodja protirevolucionarnega gibanja Roman Fjedorovič Ungern Sternberg, ki je tako zaslovel v borbah z boljševiki na Daljnem vzhodu, je bil njegov potomec. Baron Oton Reinhold se je na prelomu 18. in 19. stoletja kot mogočnik na Dagöju res bavil s tem, da je pobiral blago, ki ga je morje metalo s potopljenih brodov na kopno. Ljudje so ga očrnil, da si je pri tem svojil večje deleže, nego bi mu po zakonu pripadali in da je vršil še druge nerednosti.

Gotovo pa je, da se je s težkim, trdnim čolnom tudi sam udeleževal reševanja brodomcev, Govorice in pritožbe njegovih sovražnikov pa so imele uspeh, carsko sodišče v Talinu, ki se je imenoval tedaj še Reval, ga je obsodilo na podlagi samih sumničej na dosmrtno prisilno delo in pregnanstvo v Sibirijo. Osem let je potem preživel v Tobolsku, kjer mu kot zelo izobraženemu in spretnemu možu sicer ni bilo posebno hudo, saj je prejel tudi po 20.000 rubljev nagrade na leto. Bil je kot zemljemerec nastavljenec guvernerjevega urada in se je izkazal tudi kot gradbenik.

Tiralice za dragulje

Holandski mineralog dr. Bolman je predaval pri neki razpravi zavoljo tatvine draguljev pred haškim sodiščem pripravo, s katero je mogoče za vsak dragulj izdelati pravo tiralico. Ta refraktograf, kakor se imenuje priprava, fiksira podobo prehoda žarkov skozi dragulj na fotografsko ploščo.

Dr. Bolman je s številnimi fotografijami in s pripravo v roki dokazal, da ni dragulja, katerega refraktogram bi bil enak refraktogramu drugega dragulja. Mnoge draguljarske tvrdke so si že dale izdelati refraktogram svojih draguljev za primer, da bi kakšen izginil.

Zdravilna slina

Rane v ustih se celijo zelo hitro in dobro, a že od pamtveka so menili, da se zdravijo tako hitro zavoljo sline. Ljudje so tudi opazovali, da si živali rane liježe in da se te rane potem le redkokdaj ognojijo.

Ta opazovanja je utemeljila v novejšem času tudi znanost. Našla je namreč v slini snovi, ki imajo kot »inhibitorji« zadržujoč vpliv na rast bakterij. Istočasno so našli v slini tudi snovi, ki imajo sposobnost, da spremenijo bolezenske lastnosti bakterij, imenovali so te snovi »mutine«. Iste snovi so v ostalem ugotovili tudi v sluzastih izločinah nosa in čreva, tako da ni več čudno, da ti organi razmeroma redko oboli, čeprav so bakterije stalno v njih. Za rane v ustih pa prihaja v poštev tudi snajžni vpliv sline, saj se ta stalno izločuje, razen tega pa je ustna duplina dobro oskrbovana s krvjo. Zadnji dejstvi sta sploh najboljša zaščita zoper ognojitve.

Ohranite vitamine!

Še preden smo kaj vedeli o vitaminih, so bili uvidevni ljudje, ki so se jezili, da mnoge gospodinje odlivajo vodo, v kateri so kuhale zelenjavo. Bilo je jasno, da je s kuhanjem marsikatera dobra sestavina prešla v vodo in se je potem potratila brez koristi. Odkar pa vemo, kako važni so vitamini za naše zdravje in življenje, bi morali paziti še bolj, da se ta voda ne odliva. Uporabimo jo lahko vsaj tako, kakor znajo to v Ameriki: tam primešajo vodi, v kateri so skuhali zelenjavo, malo citrónovega soka in jo servirajo v tej obliki za spodbujanje teka. Na ta način se nič ne izgubi.

Zapuščena ladja

Znano je, da se ne potopijo vse ladje, ki jih je zadela na morju nesreča in jih je posadka zapustila. V zelo številnih primerih so takšne zapuščene ladje še dolga leta plule z morskimi toki in vetrovi te prepotovale včasih izredno dolge proge. Pri tem so bile plovbi v veliko nevarnost.

Najdaljše takšno potovanje, kar ga poznamo, je opravila pač ladja »Fanny Wolston«, ki jo je nesreča zadela l. 1891. Odkar plove brez posadeke po morju, so jo opazili že najmanj 46krat. Videli so jo najprvo v bližini Azorov, nato v sredini Atlantskega oceana, potem je zašla v Zalivski tok, z njim pa do skrajnega evropskega severa v Ledeno morje. Verjetno je, da nesrečna ladja še zmerom ni končala tega svojega žalostnega potovanja.

K podpisu angleško-francoske-turške pogodbe

Predsednik turške vlade Refik Sajdar

Francoski general Weygand

Belo-črni London

Kako si pomagajo v angleški prestolnici ob zatemnitvah

Bela in črna sta danes londonski barvi. Kjer koli se mudiš v angleški prestolnici, povsod naletiš na bele in črne predmete ter oblike. Drevesa ob hodiščih so pobeljena, da bi jih ljudje, ki se ponoči, med zatemnitvijo, vračajo domov, opazili in si obvarovali nosove. Iz obzira do pešcev in njihovih prstov na nogah so tudi robniki belo pobarvani, hidranti imajo belo prevleko, da bi jih gasilci ponoči lažje odkrili.

Poštni uradniki so oblastem spet hvaležni za to, da so jim dale pobeliti postavke za pisemske nabiralnike, in celo večina hišnih pročelij je pretežno bela, ker pleskajo belo tudi zaščitne vreče s peskom, zavoljo katerih je že marsikdo odnesel bunko. V večini predmestij kažejo dolge bele puščice na hodiščih pot do najbližjega zaklona zoper zračne napade in sedaj je bela barva segla še med avtomobile.

Usodna kuharjeva pomota

Pomota kuharja v neki pariški gostilni je imela za posledico, da se je 70 oseb težko zastrupilo. Dve sta že umrli, mnogo pa jih je še v nevarnosti za življenje. V nekem lokalu v bližini železniške postaje sredi mesta je prihajalo zajtrkovat kakšnih sto železničarjev. Zavoljo mobilizacije so tam namestili novo osebje in kuhar se še ni dobro spoznal v kuhinji. Tako je izvelkel vrečko z belim praškom, ki ga je smatral za moko, in ga potresel na pečenko. Prašek pa je bil hud strup za uničevanje žuželk. Posledice so se pokazale takoj. Po desetih minutah so se gostov, ki so bili zajtrkovali, lotili strašni krči. Prepeljali so jih v bolnišnico. Dve uri pozneje sta dva umrla, a izmed drugih ne bodo vsi ostali živi, čeprav so jim izpraznili želodce.

Eksplozija v kemični tvornici

Slina eksplozija je uničila neko kemično tovarno v bližini Lensa na Francoskem. Daleč naokrog je raztreščilo vse šipe, petnajst delavcev je bilo težko ranjenih, a dva bosta izgubila po vsej priliki vid, če sploh ozdravita. Izpod razvalin so potegnili doslej le dve trupli. Stvarno škodo cenijo na milijone frankov.

Ministrski predsednik — novinar

Bivši dolgoletni predsednik holandske vlade dr. Colijn je prevzel politično uredništvo amsterdamskega dnevnika »Standaard«.

bile, omnibuse in taksije, kjer so pobelili vsaj sprednje in zadnje odbijače, pri mnogih pa tudi blatnike.

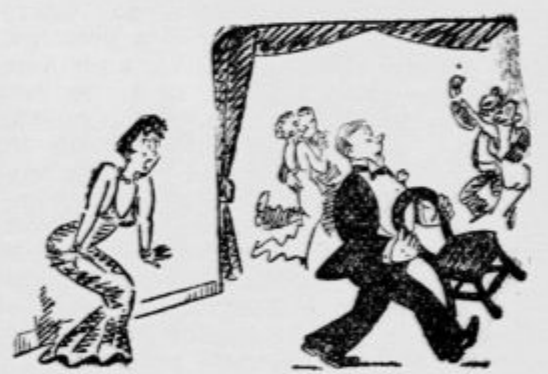
V največjem nasprotju s tem so črna pisarniških poslopj, tovarni in stanovanj, ki so v mnogih primerih prepleljena s črnim papirjem ali pa tudi preplešana s črno barvo. Tudi izložbe zakrivajo s črnim blagom, da bi ne mogel skozniti na cesto noben svet iz notranjosti. Mnoge izložbe pa so tudi enostavno zabite z deskami. Šipe same so preplejene s papirjem in gumiranimi trakci, da bi bile odpornejše proti zračnemu pritisku ob eksploziji bomb. Včasih so ti papirji in traki urejeni in okusni, celo umetniških vzorcih. Nekateri lastniki so šipe izloženih oken preplepli vse z učinkovitejšim celofanom.

Tudi moda se je morala vdati temu splošnemu belo-črnemu razpoloženju. Gospodje nosijo bele žake, dame se navdušujejo za bela ali vsaj delno bela oblačila. Najnovejše so beli sprednji deli oblek, ki se dajo preko glave brez nadaljnje vredice nazaj in dajejo tako na šetnjah v egiptovski noči zatemnelega Londona večjo varnost.

ANEKDOTA

Sloviti konjeniški general grof Spörck, ki je cesarju služil nič manj nego 65 let z mečem v roki, je točil za svoje »otroke«, kirasirje, vsako krat grenke solze, preden jih je povedel v bitko. Konjeniki so pravili: »Če ostane ata Spörck še nekaj časa z nami, bo napravil iz nas vseh stare babe.« Ta mehkost pa starega junaka ni ovirala, da bi se v bitki sam ne boril kakor lev in da bi s svojimi »otroki« običajno ne odločil izida.

VSAK DAN ENA

»Predzmoč pa taka! Bila sem prepričana, da hoče z mano plesati, pa mi je samo odnesel stol!«

(Söndagsnisse Strix)

Od stare do nove bolgarske vlade

Bolgarski min. predsednik K. J. Ivanov je odstopil ter bil nato poverjen s sestavo nove vlade

Šest zlatih angelov

M. BRAND

Roman 68

Ryder si je vzel taksi in se odpeljal počez skozi mesto k Ravennovi hiši. Ko mu je služkinja odprla vrata, je slišal zgoraj petje Elize Durante in njeno igranje na klavir. Vzpel se je po stopnicah; Eliza ga je videla, ko je vstopil, in končala svojo pesem, nato pa vzela nekaj, kar je ležalo med notami na klavirju, skrila tisto reč za hrbtom in mu krenila naproti.

»Ali veste, kam je šel Luigi?« je vprašal, ko jo je pozdravil. »Nujno moram govoriti z njim.«

»Rekel je samo, da se kmalu vrne,« je odgovorila. Na moje presenečenje pa menda niste Bog si ga vedi kako »dovedni?«

»O pač, seveda —«

»Uganite, kaj je.«

»Kako naj uganem? — Pokažite.«

»Ne, ne — uganiti morate!«

»Ker gre za papir — ali ni morda najnovejši članek Jimmyja Hickeyja?«

Zvonko se je zasmejala.

»Tisočkrat več je!« je veselo vzkliknila. »Nekaj, kar je vaše in kar sem jaz našla — kje, se vam niti ne sanja. — A nočem vas dalj natezati — náte, vzemite!«

S temi besedami mu je podala zloženo listino.

»Berite,« je velela, ko jo je začuden ogledoval. »tudi jaz sem jo prebrala, saj sem vendar morala vedeti, kaj je. Za strčka Ravenno je vsebina sicer žalostna, tem lepša pa je za vas, in zato se veselimo, da sprejmete svojo srečo iz moje roke.«

Ryder je zgrnil s trojem spisano listino, ki ni bila nič drugega kakor izginula oporoka njegovega strica Johna Jamesa Leggetta. Obsežna ni bila, kajti navajala je samo nekaj volil po dvajset tisoč dolarjev za Martina, Gainsa in ostalo silu žinčad, z nobeno besedo pa ni omenjala bratrančev v tretjem kolenu, niti ne takratnih gostov, še Luigi je Ravenno ne — vso zapuščino naj bi podedoval »moj ljubi nečak Charles Ryder.«

Po odvnetkovih navedbah je to pomenilo zanj bajsko premoženje štiridesetih milijonov — a ženska, s katero bi bil hotel deliti svoje bogastvo se je vozila po newyorskkih ulicah — in s kom? — Gonellijem —!

»Kje za Boga, ste našli to pisanje?« je vprašal Ryder, ko ga je zgrnil in vtaknil v žep.

»To vam lahko povem šele jutri,« je odgovorila, »tola tik preden in mu zvedavo pogledala v obraz. »Kaj vam je? Zakaj ste videti tako žalostni? Ali niste srečni?«

»Ne vem,« je odvrnil. »Storili ste me bogatega, a jaz sem kakor omamljen, tako da se vam niti ne hvalim ne morem.«

Eliza Durante se je mahoma čudno izpremenila, oko ji je postalo trdo in glas vreščel, ko je vprašala:

»Ste mar zaljubljeni v drugo?«

Ryder je obnemel in se ni upal verjeti svojim očem in ušesom.

»Morda imate prav,« je rekel čez nekaj časa.

Eliza se je bila spet povsem obrzda.

»Ali gre za pravo, veliko ljubezen?« je vprašala. Beseda ji je zvenela spet sladko gostoleče kakor zmerom, toda Ryderjev sluh se je bil čudno poostiril in si ni mogel več utajiti nepristnosti njegove otroške glasu.

»Mislim — da,« je dejal.

»A kdo vam je tako brezupno zmešal glavo? Komu se dajete voditi za nos — grofici, Leslieji ali sladki Sydneyji?«

Nežno dekle se je bilo mahoma prelevilo v ujedljivo zmaja — toda že se je spet opametovala.

»Ne zamerite mi, da se se tako izpozabila,« je rekla. »a mislila sem, da šva dobra prijateljica in drug drugemu zelo bližnja — lahko si mislite, kolikaj moram biti razočarana, ko vidim, da naju ločijo svetovi.«

Tako govoril mu je odkritosrčno in žalostno zrla v oči.

»Bogme, Eliza, čudoviti ste da nikoli tega!« je Ryder resno odvrnil.

»Kako mislite?« je prostodušno vprašala — novo upanje se ji je zazrcalilo v oči.

»Nenavadno nadarjena igralka ste, svojo otroško vlogo ste glumili kar sijajno — izpozabi se pa tudi največja umetnica lahko. — Vsekako vam zdaj ni več treba igrati komedije, kajti v drugo

me ne boste prevarili. Govoriva takoj odkrito: oporoko ste »našli« seveda v noči umora?«

Če je mislil, da jo bo s tem vprašanjem zbegal, se je bil korenito ušel. S porogljivim nasmeškom ga je pogledala in rekla:

»Torej je niste tako neumni, kakor smo vsi mislili.«

»Vidite, tako ste mi mnogo bolj po godu,« je odvrnil z enakim glasom. »Saj mora biti prav odrešenje za vas, da smete vsaj pred enim človekom odložiti »krinko.«

Brezmejna togota je vzklopela v nji, in žile na čelu so ji nabrekli.

»Sicer je bil pa vaš trik s pet tisoč dolarji, ki ste mi jih hoteli po vsaki ceni posoditi, resnično genialen domislek,« je nadaljeval.

»Kaj ne da?« je zafrkljivo odvrnila. »Premože nje bi mi bil prinesel, da nisem za nekaj sekund izgubila oblasti nad seboj.«

»Na srečo je moči skozi majhno ključavnico pregledati največji prostor.«

»Da, na žalost,« je vdano dejala in si prižgala cigareto. »Nu, drugič se bom vsekako znala brzditi, dokler župnik pred oltarjem ne izreče svojega blagoslova. — Sicer pa — veste, da sem se zdaj, ko ste me izpregledali, res malce zaljubila v vas?«

»To je zame sicer jako laskavo, a dosti ljubše če mi poveste, kako je prišla stričeva oporoka v vaše roke?«

Malo odgovora in polemike

V polemiki, ki se je razvila med »Slovenecem« in »Obzorom« na eni ter »Jutrom« na drugi strani

moramo zabeležiti važen uspeh. »Slovenec« priznava pravilnost naše teze, da bo treba slovensko vprašanje urediti v soglasju z vsemi resnimi skupinami, ki predstavljajo politično voljo Slovencev in še podčrtava, da »nihče ne more biti zoper sodelovanje resnih Slovencev v tej tako veliki važni slovenski in državni zadevi«. To je natančno tako, kar mi stalno trdimo in nas samo veseli, da smo v tem složni. Katere grupe predstavljajo voljo Slovencev, o tem se s »Slovencem« ne bomo spregali. On je mišljenja, da sem ne spada »JNS-arska skupina«. Seveda gospodje iz Kopitarjeve ulice niso pozvani, da oddajo o tem. To je stvar, ki jo razčišča narod sam. Pri svobodnih in tajnih volitvah se bo natančno videlo, katere skupine med Slovenci so resne. Ako se bo pri volitvah pokazalo, da »JNS-arska skupina« nima korenin v narodu, potem se bomo tudi mi pridružili »Slovenčevemu« mišljenju, da je ne bo treba »spraševati za mišljenje«, kako naj se Slovenija uredi.

»Slovenec« se zopet vrača na dozdva Banjaninova izvajanja v Banjaluki, češ da je podpredsednik JNS odrekal tam banovini Hrvatski vsako finančno samostojnost, in citira izvajanja »Hrvatskega dnevnika« proti temu nazoru. Mi smo po teh izvajanjih ugotovili, da slonijo gotovo na napačnem poročilu in zaradi tega na enostranskem tolmačenju. Toda »Slovenec« se poudči ne da. Pri tej priliki nas proglasa tudi za očete vidovdanske ustave in zatrjuje, da je ustava iz leta 1920 (točno 1921!) storila »nepopravljivo škodo državi«. Vidovdanska ustava je že več kakor 10 let mrtva, njen zaključni urednik in glavni zagovornik pa je danes član komiteja za uredbo banovine Slovencev.

Pri »Slovencu« bi sploh morali nekoliko paziti na zgodovino, na dogodke, dejanja

in zlasti tudi na svoje trditve. Tako večerj v eni in isti številki poročajo, da je JNS razvila posebno v Bosni in Hercegovini veliko aktivnost in da vodi borbo proti sporazumu, istočasno pa navajajo izjavo kmetijskega ministra dr. Čubrilovića, ki je na vprašanje o akciji JNS v Bosni in Hercegovini izrecno odgovoril, da se je osebnostno prepračil, da na terenu ni nikakršnega uspešnega pokreta proti politiki sporazuma in da niti ni opazil kakršnegakoli grupiranja v neke fronte.

Zagrebski »Obzor« je glede našega odgovora v zadregi. Citira ga de deloma, pri čemer izpušča našo ugotovitev, da je JNS sprejela ureditev banovine Hrvatske kot dejstvo. Na podlagi takega falzifikata »Obzor« zatrjuje, da smo se izognili stvarnemu odgovoru na postavljeno vprašanje, ali smo proti oživitvi banovine Hrvatske ali ne. »Obzor« je zelo ženantno, da smo ga spomnili na njegove frama-zonske zveze. Če bi bili zlobni, bi mogli preiskavati tudi še rasno vprašanje pri razpravi o »Obzorovih« lastnikih. On misli, da je tiča ustrelil, ko vrača milo za drago in piše, »da je poznato, da je dr. Kramer slobodan zidar, što je više puta konstatirano i u javnosti...« Toda tu je »Obzor« v slabi poziciji. V Ljubljani imamo za frajmarverje drugače strokovnjake, nego je on, strokovnjake, ki se jim je posrečilo videti celo slovite masonske klešče za ščipanje vratnih žil. Tem je bila že ponovno dana prilika, da razčisti vprašanje frama-zonstva dr. Kramerja. Toda od sedaj se še niso upali reči, da bi bila laž, kar dr. Kramer trdi, da ni in tudi nikdar ni bil »slobodni zidar« in da tudi pri celem »Jutru« ni nobenega. Seveda je »Obzor« imel priliko citirati dr. Kramerjeve tozadevne izjave, kakor je čital, upamo, sivočasno tudi dokaze »Hrvatske straže« glede svoje lastne frama-zonske kvalifikacije. Danes pa ne bomo preiskovali, v kateri loži se gospodje pri »Obzoru« ravno ta trenutek nahajajo... Časi so prenesni.

Srbi na Hrvatskem in Hrvati v Vojvodini

»Hrvatski dnevnik« zavrača alarmantne vesti, ki se baje širijo po Beogradu o preganjanju Srbov na Hrvatskem. Glasilo dr. Mačka pravi, da se ne bi čudilo, če bi se širile take vesti o postopanju s Hrvati v Bački in Baranji, kjer se njihov položaj ni prav nič spremenil, nato pa nadaljuje:

»Dočim uživajo Srbi v banovini Hrvatski popolno enakopravnost in zaupanje, ki jim je bilo še posebej izkazano s tem, da je postal oddelek predstojnik za notranje zadeve odličen srbski rodoljub ne more postati Hrvat v Baranji in Bački niti občinski tajnik. Hrvate zapostavljajo tam celo v njihovih središčih, kjer imajo veliko večino. Če je namen teh alarmantnih vesti odvrti pozornost od položaja Hrvatov v Vojvodini, potem ne bodo dosegle svojega namena. Naj nam navedejo samo en slučaj z dokazi, da je bil kdo v banovini Hrvatski preganjan ali zapostavljan samo zato, ker je bil Srb. Premišljenosti je bilo res gotovo število policijskih stražnikov iz službenih ozirov. Te premostitve je izvršil notranji minister, ki je Srb, enako tudi njegov pomočnik. Prav tako se niso delale nobene razlike pri razmestitvi upravnih uradnikov. Premišljeni in na razpoloženi so bili postavljeni res nekateri upravni uradniki, toda ne glede na narod-

no pripadnost. Ako so med njimi Srbijanci, potem še to daleč ne pomeni preganjanja Srbov, ker je na Hrvatskem dovolj domačih sinov za te službe.

Resnica je, da je bilo ubitih nekaj policijskih stražnikov, ki pa so padli kot žrtve individualnega maščevanja. Nihče ne more za to kriviti vsega hrvatskega naroda in bansko oblast, ki se briga za red in življensko varnost. Dejstvo, da bo v bodoče sodelovala meščanska zaščita pri skrbi za javno varnost, najlepše dokazuje, da se bo postopalo najstrožje po zakonu proti vsem, ki ga bodo kršili. Če bi hoteli alarmirati ljudi, potem bi tudi mi izrabili umor Petra Vrtara, predsednika kraljeve organizacije HSS in poveljnika seljačke zaščite, ki je bil v nedeljo pri Pakracu tvorno napaden ter je podlegel poškodbam.

Hrvatska ni bila nikdar bolj disciplinirana, kakor je danes. Razburilje vesti, širijo elementi, ki žele povratek starih časov podrejenosti h atskega pobožnih želja, ker bo hrvatski narod znal čuvati pridobitve svoje borbe, kakor je znal do kraja to borbo izpeljati pri čemer se ni plašil tudi največjih žrtev.

Nova juridična knjiga

Te dni je izšla v tisku knjiga »Zavarovalno pravo«, ki jo je priredil dr. Anton Urbanc, odvetnik v Ljubljani. Knjiga vsebuje besedilo zakona o zavarovalni pogodbi z dne 23. XII. 1917 ter besedilo uredbe o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji z dne 25. II. 1937. Obenem pisec naštevava številno literaturo, ki jo je uporabil pri sestavi svojega dela in prikazuje tudi kratek pregled zasebno zavarovalnega prava v naši državi. K posameznim paragrafom so dodana izčrpna pojasnila, ki dokazujejo, da se je avtor v vsakem oziru poglobil v vso materijo iz zavarovalne stroke; ta je pri nas v literaturi še malo obdelana, tako iz narodno-gospodarskega, kakor tudi iz pravnega vidika. Pri tem se je piscu posrečilo tudi rešiti številne probleme, ki delajo v praksi težkoče. Obenem so citirane tudi odločbe Stola sedmorice odd. B v Zagrebu, ki so bile doslej izdane v pogledu zasebno-zavarovalnega prava. Vse to besedilo obsega 239 strani ročnega formata 13 x 19 cm z obširnimi stvarnim kazalom.

Knjiga je izpolnila občutno vrzel v naši pravni literaturi, saj zakona o zavarovalni pogodbi v slovenski doslej še nismo imeli, če izvajamo uradni prevod iz l. 1917/18, ki je izšel v avstr. drž. zakoniku, toda tudi ta prevod je danes zastarel in skoraj nedosegljiv mestoma pa tudi netočen.

Vso pozornost je pisec posvetil pravni terminologiji v zavarovalni panogi, glede katere vlada v praksi velika neurejenost in neenotnost. Pisec se je odločil za sledečo terminologijo: zavarovatelj je zavarovalno podjetje; zavarovalec je oseba, ki sklene z zavarovateljem zavarovalno pogodbo in se zaveže plačevati premije; zavarovaneec ima poseben pravni pomen pri zavarovanju na tuj račun; koristnik (pri življenjskem zavarovanju) je oseba, ki je bilo zavarovanje sklenjeno v njeno korist. Knjiga je tudi v jezikovnem pogledu na višku.

V tekstu zakona o zavarovalni pogodbi, v kolikor se nanaša na druge bivše avstr. zak. in ki so bili medtem že razveljavljeni z novimi jugosl. zak., je pisec vstavil tozadevno novo besedilo, kar vsekar od govarja praktičnim potrebam.

Pisec je namenil svojo knjigo predvsem pravnikom-praktikom. Bo pa izborna služila vsem, ki se bavijo z zavarovalno stroko, zlasti pri reševanju spornih vprašanj. Knjiga je tem bolj pomembna, ker se ima zavarovalno pravo, veljavno v Sloveniji in Dalmaciji, kot najmodernejšo v naši državi v bistvu in v glavnih načelih sprejeti v pripravljajoči se enotni zavarovalni zakon, ki bo veljal za vso kraljevino.

Knjiga stane broširana 68 din. v platno vezana 74 din in se naroča pri piscu.

Beležke

Odgovor ministra dr. Laze Markovića glavnemu odboru

V »Politiki« odgovarja minister pravde dr. Laza Marković članom glavnega odbora radikalne stranke, ki so dokazovali, da je imel ožji glavni odbor pravico ga izključiti iz stranke. Dr. Marković pravi, da so »vesti o njegovi izključitvi iz narodno radikalne stranke gole pravljice. Izjavljam, da nisem izključen iz narodno radikalne stranke niti ne morem biti izključen od ljudi, ki si sami prisvajajo pravico predstavnikov stranke in od katerih sta prav za prav samo dva prava člana glavnega odbora stranke. Ko se bo sestel širši glavni odbor, kar se bo najbrže kmalu zgodilo na zahtevo predstavnikov stranke iz vse države, se bo tudi videlo, kakšna je radikalna politika in kdo ima pravico govoriti v imenu radikalov.«

Zanimivo stališče splitske podružnice Merkurja

Naši čitatelji so že poučeni, o borbi, ki jo vodi znano zagrebško društvo Merkur proti nameri, da bi se v zvezi z ustanovitvijo banovine Hrvatske njen delokrog omejil na ozemlje te banovine. Merkur zahteva, da se mu tudi v bodoče dovoli delovanje po vsej državi. Poleg drugih ukrepov je vodstvo Merkurja pozvalo tudi vse svoje podružnice, naj podpro njegov odpor.

Tako so se te dni med drugim sestali člani splitske podružnice Merkurja. Po živahni debati je bila soglasno sprejeta resolucija, ki pravi, da člani splitske podružnice ne morejo odobravati akcije centrale, ker smatrajo omejitve Merkurjevega delokroga na ozemlje banovine Hrvatske za naravno posledico novega stanja v državi. Dalje zahteva resolucija, naj se s posebnim hrvatskim zakonom določi, da morajo biti vsi privatni nameščenci na Hrvatskem zavarovani pri Merkurju, ki naj postane edini nosilec vseh vrst socialnega zavarovanja za hrvatske nameščence.

»Hrvatski junak« in muslimani

Nova hrvatska telovadna organizacija »Hrvatski Junak« sporoča v svojem istimenskem glasilu, da niso resnične vesti, po katerih morejo biti člani organizacije samo katoličani. Člani so lahko vsi Hrvati brez ozira na vero, zlasti tudi Hrvati muslimani. V Bosni muslimanska mladina baje že v velikem številu pristopa k »Hrvatskemu Junaku«.

Prisega hrvatskih banovinskih nameščencev

Poročali smo že, da je izšla uredba o uslužbenih banovine Hrvatske. Po uredbi se uradniki delijo v 10, zvaniki v 3, služitelji pa v 2 skupini. V prvi skupini je samo podban, v drugi skupini so vseučiliški profesorji in banski svetniki, ostale skupine pa odgovarjajo približno onim, ki jih določa državni uradniški zakon. Uredba predpisuje tudi prisego, ki jo mora vsak banovinski nameščenec položiti ob nastopu službe. Glasi se:

»Jaz N. N. prisegam pri Bogu Vsemogočem, da bom zvest kralju in domovini, da se bom pri svojem delu točno držal banovinskih in državnih zakonov in zakonskih predpisov, da bom vestno izvrševal svojo službo ter povsod branil interese banovine Hrvatske in interese kraljevine Jugoslavije. Tako mi Bog pomagaj!«

Upravno sodišče v Novem Sadu

Vojvodina spada sedaj v kompetenco upravnega sodišča v Beogradu. V letošnjem finančnem zakonu pa je bilo končno ustreženo trajni zahtevi zlasti vojvodinskih gospodarstvenikov, da se ustanovi novo upravno sodišče v Novem Sadu. Kakor poročajo sedaj listi so priprave v teku in bo novo sodišče začelo poslovati z novim proračunskim letom.

Delavsko zborovanje v Celju

Krajevni medstrokovni odbor v Celju je priredil v nedeljo dopoldne v Celjskem domu delavsko zborovanje o pomenu delavskih socialnih ustanov za delavstvo. Zborovanje, ki se ga je udeležilo mnogo delavcev, delavk, nameščencev in nameščenk, je vodil g. Andrej Svetek. Poročala sta tajnik mariborske strokovne komisije g. Lojze Hrovat in g. Jakob Vodopivec iz Celja. Na zborovanju so bile poleg drugih iznesene naslednje želje in zahteve:

Zaradi izrednega položaja, povzročnega po evropskem vojnem konfliktu, in zaradi bližajoče se zime je potrebno podvojeno delovanje delavskih socialnih in varstvenih institucij. Zato naj se ukinejo vsi izredni ukrepi proti samoupravi delavskih ustanov in vzpostavijo legalna vodstva, ki naj dobijo mandat za izvedbo tajnih in proporcionalnih volitev. Že v okviru obstoječih zakonov naj se omogoči javno razglabljanje o delavskih socialnopolitičnih problemih tako v tisku, kakor tudi na zborovanjih. Živa želja vsega prebivalstva Slovenije je, da se svoboda tiska, zborovanje in združevanja uredi čim prej. Čim prej je treba pristopiti tudi k ureditvi avtonomnih pravic Slovenije, tako da bi Slovenija v stavu okrepiti socialne in gospodarske interese širokih delavskih množic. Pasivnosti gospodarstva Slovenije in iz nje izvirajoče socialne mizerije ni mogoče odstraniti brez posega države in banovine v to vprašanje.

Iznesene želje in zahteve so bile sprejete v obliki spomenice, ki je bila poslana ministru za socialno politiko in narodno zdravje.

Zanimiv sestanek v Ljutomeru

K našemu poročilu, ki smo ga objavili pod zgornjim naslovom, nam piše g. le-karnar Fedor Gradišnik iz Celja, da on ni organiziral sestanka v Ljutomeru. Sklicatelj je bil g. Pavel Horvat iz Male Nedelje, ki je povabil tudi njega, on pa nekatero svoje politične prijatelje. Gosp. Peveca od tega dne sploh ni osebno poznal. Gosp. Gradišnik se je udeležil sestanka le kot opazovalec. Ko pa je videl, da vladata med zborovalci zmeda in nezadovoljstvo, naj prenehajo z nerganjem, se oprimejo sistematičnega organiziranja in iznesejo

SPORT

Bogata prvenstvena nedelja

V Ljubljani dve tekmi in še drugih pet v I. razredu

Po štirinajst dnevnem odmoru bo jutri spet velik vrvež na nogometnih igriščih, saj se v vseh skupinah in razrednih nadaljuje jesensko prvenstveno tekmovalje. Glavna pozornost bo veljala seveda srečanjem za točke v I. razredu, toda tudi ostale tekme pridobivajo proti koncu tekmovalja zmerom bolj na privlačnosti. Jutrišnji spored obsega v I. razredu v Ljubljani dve tekmi, na kateri opozarjamo v naslednjem podrobnje, ostalih pet pa bo izven sedeža podsaveza.

Ljubljanski prvorazredni spored bodo odigrali na dveh igriščih, in sicer dopoldne

na igrišču Jadrana,

kjer se bosta ob 10.15 srečali domači enajstorici JADRANA in HERMESA. Trnovčani morajo, če hočejo tudi letos ostati v dnu, vzeti to srečanje za najresnejše stani, kajti izguba dveh točk bi jim odrezala tudi zvezo z gornjo hišo. Obe moštvi sta dobro podkovani v nogometnem znanju, gojita tipičen kombinacijski nogomet, prepleten z dobrimi zasnovami, toda v letošnji sezoni jih že ves čas spremlja izdatna smola. Sicer pa bo to borba dveh popolnoma enakovrednih nasprotnikov in ni mogoče reči, kdo bo spravlil zmago.

V predtekmi bodo ob 9.15 zaigrali juniorji Svobode in Jadrana — prav tako za točke.

Druge ljubljanske srečanje za točke bo popoldne

na igrišču Ljubljane,

in sicer ob 15. med KRANJEM in MAR-SOM. Ta tekma bo gotovo najbolj zanimiva, kar jih je bilo v tej konkurenci letos jeseni odigranih v Ljubljani. Obe moštvi sta sestavljeni zelo dobro, posebno močan pa je Kranj, ki je trenutno v odlični formi. Obe enajstorici bosta kajpak

napeli vse sile in pokazali vse znanje, da bi si priborili obe točki, ki sta tukaj na razpolago.

★

V ljubljanski skupini bosta razen gornjih dveh nastopila še dva para, in sicer na Jesenjak Bratstvo in Reka, v Domžalah pa Disk in Svoboda.

Celje ali Olimp?

Jutri ob 15. se pričela na celjski Glaziji težko pričakovana prvenstvena tekma med celjskima rivaloma. Za to srečanje sta se moštvi dobro pripravili, ker so obema potrebne točke: Olimp, da se obrži na vodilnem mestu, Celju, pa, da se povzpne na višje mesto z dosedanjega prvenstvenega. Obe moštvi sta izrabili nedeljsko pokalnno srečanje za ostrejši trening in sta preizkusili nekaj mlajših moči, ki bodo nastopile v jutrišnji tekmi.

Celjanom se nudi prilika, da bodo po dolgem času lahko prisostvovali zanimivi tekmi za točke. Predtekmo, ki se bo pričela ob 14., bosta igrali mladinski moštvi obeh klubov.

Slednjič bodo za točke I. razreda igrali še v Mariboru in Čakovcu, in sicer Rapid in Gradjanski odnosno ČSK in Zelezničar.

★

V borbi za podsavezne točke pa bodo jutri razen prvorazrednih moštev nastopila še nižjerazredna in tudi juniorji po naslednjem razporedu:

V Ljubljani: Mladica—Moste ob 10.30 in Adria—Slavija ob 15 na igr. Mladke, Korotan—Grafika ob 14. na igr. Korotana, Slavija—Ljubljana jun. ob 13.30 na igr. Jadrana, Moste—Hermes jun. ob 9.30 na igr. Mladke, dalje v Gotovljah: Borut—Laško (ob 14.30) in v Zagorju: Svoboda—Litija (ob 15).

Zdaj bo pa le — dirka

Navodila obiskovalcem jutrišnje moto-dirke na Večni poti

Če bo vreme tokrat bolj naklonjeno, bo motosekcijski Avtomobilski klub priredil svojo dirko to nedeljo. Zaradi tega podajamo še enkrat kratek potek dirke in druga važnejša navodila za občinstvo.

Ob 14.30 bo cesta zaprta za vsa vozila, medtem ko se bodo pešci lahko sprehajali po progi do 14.45. Ob tem času bo avtomobil z rdečo zastavo prevozil progo, na kar bo cesta zaprta in se bo takoj začela dirka. Od tega trenutka dalje naj se občinstvo strogo pokorava rediteljem, predvsem pa naj se umakne z ovinkov, ker so tam nevarna mesta. Zlasti je nevarno vsako prekršanje proge, ker bodo dirkači odhajali s starta v kratkih enominutnih presledkih. Prvi start bo v Kosezah pri igrišču Panonije in bodo dirkači vozili proti Podrožniku. Vozači bodo razvrščeni v dve glavni skupini, in sicer v turne in sportne motorje. Po startu zadnjega tekmovalca se bo dirka za kratko prekinila; komišlji na startu in cilju se bosta izmenjali; avtomobil z rdečo zastavo bo prevozil progo, na kar se bo ves potek pričel znova v obratni smeri. Gledalci bodo mogli tako na istem mestu opazovati start in cilj. V slučaju nesreče naj se občinstvo ne zgrinja na progo, ker bodo vozači vozili drug za drugim v kratkih presledkih, in bi tako utegnili nastati še večja nesreča. Reditelji bodo dirkača in motor takoj odstranili in obvestili reševalne oddelke in zdravilnike, ki bodo razmeščeni vzdolž proge.

Zaradi boljše informacije občinstva bodo rezultati oficijelne treninga objavljani že v soboto zvečer na tabli pred Kreditno banko in v nedeljskih listih.

Veliko število atletov v Celju

Miting se začne popoldne ob 14.30. Da niso naše dosedanje trditve, da bo dvodnevni atletski miting SK Celja po udeležbi največja atletska revija v letošnji sezoni, brez podlage, pričajo številne prijave, ki jih je prireditelj že dozdaj prejel. Mariborski klubi, Zelezničar, Maraton in Rapid, so prijavili 25 atletov, med temi vse svoje najboljšje. Naj navedemo samo imena, Gujznika, Hladeta, Gracijanskega, Zorka od Zelezničarja, Lužnika, Smerdela, Filipiča od Maratona ter Schmiederja, Oroszyja, Klampferja od Rapida poleg številnih manj znanih in mlajših moči. Gotovo bodo številne tudi prijave ljubljanskih atletov, ki pa še niso prispele. Zagotovljena je za enkrat udeležba našega prvaka in rekorderja inž. Stepišnika, ki bo tokrat prvič startal v Celju in ki je sedaj v odlični formi, kar so dokazali njegovi meti na letošnjih balkanskih igrah. Pridružil se mu bo mariborski vrhak Gujznik, ki od nastopa do nastopa vidno napreduje. Ravno pri metu kladiva niso izključena presenečenja novega državnega rekorda. Za tekmovalje so priprave v polnem teku, da ne bo trpela organizacija in se bo razvijal spored točno.

Danes se tekmovalje prične ob 14.30, jutri pa dopoldne ob 9.30. Celjani, ne zamudite izredne prilike!

Atletski miting v Litiji

SK Litija priredi jutri ob 9.30 miting po dolžnosti, ki bo na klubovem igrišču v

svoje sodbe o vodstvu na kompetentnem mestu, kadar pride čas.

G. Gradišnik se končno pritožuje, da je v »Jutrovem« dopisu prikazan v napačni luči, in pristavlja, da vsak, kdor ga pozna, ve, da odklanja politična slepmišnjenja, intriganstvo in hinavščino; tem napakam da velja vsa njegova borba.

Predpisi za žalne obleke

Urad za preskrbo nemškega prebivalstva z oblačili opozarja vse sorodnike umrlih, da imajo pravico kupiti črno obleko najdalje 14 dni po smrti sorodnika. Kdor se se v tem roku ne bo prijavil za nakup žalne obleke, naj računa s tem, da je njegova pravica do nakupa žalne obleke ugasnila. Sicer pa priporoča urad prebivalstva, naj čim bolj opusti nošnje črnih žalnih oblek in se zadovolji z žalnim trakom v gumbnici ali na rokavu.

Pravico do nakupa žalne obleke imajo le najožji svojci. Vsak si sme kupiti po eno obleko, plašč ali suknjo, kravato in en par črnih nogavic.

Svarčevi hosti. Tekališče je dolgo 200 m in posuto z ugasli, ima 4 nedvignjene zavoje in je očiščeno na nogometnem igrišču. Prijave se sprejemajo še pol ure pred tekmovaljem. Prijavnine in nagrad ni. Tekmovalje velja kot klubsko prvenstvo za klubove člane.

Spored obsega naslednje discipline: skok v višino, tek na 100 m, met krogla, tek na 5000 m (samo za seniorje), skok v daljino, met diska, tek na 1500 m, stafeta 4X100 m, troskok ter tek na 800 in 400 m. Tekmuje se po pravilih JAS. Na prireditve opozarjamo tudi naše sportno občinstvo.

V nekaj vrstah

Pred ustanovitvijo Slovenske nogometne zveze

Iz »Službenega vestnika LNP« posnemamo naslednje tri važne sklepe glede skorajšnje ustanovitve slovenske nogometne zveze: Za nedeljo dne 12. novembra t. l. je sklican izredni občni zbor LNP z dnevnim redom: likvidacija podsaveza. Za isti dan je sklican tudi ustanovni občni zbor Slovenske nogometne zveze. Čas in kraj zborovanja kakor tudi dnevni red bodo objavljeni naknadno. — Upravni odbor LNP ugotavlja obenem, da je s prestatkom JNS in ustanovitvijo VNS prešla pristojnost bivšega upravnega odbora JNS na upravni odbor LNP. Do ustanovitve SNZ bo izvajal upravni odbor LNP vse funkcije v smislu podsaveznih in saveznih pravil tako, da bo o morebitnih pritožbah razpravljala prva prihodnja podsavezna skupščina. — Do nadaljnega ostanejo v veljavi vsa dosedanja pravila JNS, kolikor niso v protislovju s pravili VNS, prav tako pa tudi vsi pravilniki in načelni sklepi JNS in LNP.

Ustanovitev plavalne balkaniade. Te dni je bila v Atenah konferenca delegatov plavalnih savezov iz vseh balkanskih držav, na kateri se je razpravljalo o ustanovitvi posebne medbalkanske igralne prireditve po vzorcu Balkanskih iger. Razgovori so se uspešno končali, tako da je bil ustanovljen poseben balkanski plavalni pokal, za katerega bodo tekmovali najboljši plavalci Jugoslavije, Grčije, Bolgarije, Turčije in Rumunije. Tekmovalja bodo vsako leto v drugi državi. Prvo takšno tekmovalje, ki bo še posebno svečano, bo leta 1940. v Carigradu.

Če se bo ta konkurenca med balkanskimi plavalci razvila tako lepo kakor se je med atleti, pomeni ustanovitev plavalne balkaniade nov korak za afirmacijo plavalnega sporta na Balkanu, obenem pa obeta tudi velik razmah plavalnega sporta v vseh balkanskih državah.

★

Nemška nogometna reprezentanca, ki je štiri dni držala križem roke v Beogradu — ker ji iz tehničnih razlogov ni bilo mogoče odigrati druge reprezentančne tekme z Jugoslavijo na beograjskih tleh — je predinočnejni odpotovala v Sofijo. Moštvo bo jutri tamkaj pod vodstvom našega sodnika Stefanovića odigralo drugo mednarodno tekmo na svoji inozemski turneji. Nemci bodo kmalu pozneje — med 12. novembra — igrali tudi še s Italijo. O bivanju nemških nogometnih reprezentantov v Beogradu se je zdaj izvedelo še toliko, da so stroški za njihovo gostovanje v Beogradu narasli na 50.000 din. Ker je goste angažiral vrhovni nogometni savez, je za enkrat tudi on tisti, ki bo moral ta račun poravnati. Pravijo pa, da bo prejel to vsoto od drugod.

Punčec in Kukuljević sta po Los Angelesu nastopila še na turnirju v San Franciscu, kjer je Punčec še enkrat porazil Američana Parkerja, potem pa je v semifinalu izgubil proti mlademu Američanu Kovaču. Kukuljević je v tem tekmovalju izpadel že v tretjem kolu v boju z neznanim mladim teniškim zastopnikom Amerike. Oba naša mušketirja potujeta zdaj v Indijo, kjer bo Punčec igral v Kalkuti, Kukuljević z ženo pa bo gost znanega teniškega mecena — bogatega maharadža, s katerim sta že stara znanca.

SK Ljubljana. Danes ob 19.30 obvezan sestanek juniorskega moštva v tajništvu. Postava na običajnem mestu.

SK Reka. Jutri ob 15. igra I. moštvo z Bratstvom na Jesenjak. Vlak odpelje ob 11.40. Vsi igralci naj bodo ob 11.20 na glavnem kolodvorju. Postava v garderobi, opremo je treba dvigniti med 9. in 10.

SK Svoboda. Drevi ob 19. važen članski sestanek za vse igralce v Delavski zbornici. Vsi in točno.

Zahvala kneginje Olge

Beograd, 20. oktobra. AA. Na pozdravno brzojavko, katero je Nj. kr. Vis. kneginja Olgi poslal prvi podpredsednik Rdečega križa, se je Nj. kr. Vis. kneginja Olga izvolila zahvaliti s sledečo brzojavko: »Iskreno se zahvaljujem za čestitko in za lepe želje, ki ste mi jih poslali v imenu vseh odborov in članov društva Rdečega križa in njegovega podmladka o priliki mojega imenovanja za predsednico našega Rdečega križa.«

★

Povratek bana dr. Šubašića

Zagreb, 20. okt. o. Davi sta se vrnila iz Beograda ban dr. Šubašić in podban dr. Krbek.

Zagrebski mestni grb

Zagreb, 20. okt. o. Mestno poglavarstvo je danes zopet uvedlo na svojih napisih in pečatih grb mesta Zagreba.

Iz državne službe

Beograd, 20. okt. Imenovan je za načelnika oddelka za kmetijsko industrijo

Ni vsako izbočeno steklo

PUNKTALNO STEKLO
Beseda »Punktal« je postavno zaščiteno geslo tovarne Zeiss za označbo točkastega očrtavanja njenih stekel za naočnike — Zeiss-ovo kvaliteto. Cena Punktal stekel ni dosti večje od drugih izbočenih stekel. Kot znamenje ima vsako Zeiss steklo ugravirano znamko. Pazite na to!

ZEISS - PUNKTAL DOVRŠENO STEKLO ZA VID

Zeiss-ove reklame v izloženem oknu vam pokazuje iz strokovno trgovino za optiko, v kateri dobite vse Zeiss-ove izdelke. Pojasnjevalni list »Punktal« in cenik brezplačno pri Carl Zeiss, Jena ali pri M. Pavlovic, generalno zastopstvo za Jugoslavijo, Beograd. — Poštanski pretinac 411.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in žetivte se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Kam pa, kam?

Gostilna Poljšak
Vsako soboto in nedeljo družben večer z godbo, domače kolone in sladki mošt.
28380-16

V gostilni Putrich
danes in jutri zabava s plesom. Vljudo vabljeno.
28362-18

Službo dobi

Dekle
za vsa dela, Nemko ali nemško govorečo, sprejem 1. novembra. Ponudbe pod šifro »Ing. M.« na ogl. odd. Jutra.
28330-1

Kovača
ki zna kovati s peresnim kladivom (Federhammer), Rčemo. Pismene ponudbe na Publicitas, Zagreb, Ilica 9 pod »Br. 54542«.
28301-1

Kroj. pomočnik in vajenka
zmožni slovensčine in nemščine, sprejem takoj v službo. Damski modni atelje P. Rasch, Celje, Gosposka ulica št. 19, I. n.
28295-1

Pletiljo
izurjeno na več strojev in vajenka sprejem takoj. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod znakom »Pletilja«.
28294-1

Krojaškega pomočnika
za veliko delo, sprejme, takoj Rečetič, Masarykova cesta 14-II.
28334-1

Natakarico
začetno, večžo nemščine, sprejem. Alojzij Lovšin, buffet, Kotčevje.
28376-1

INSERIRAJ V „JUTRU“

Ujetnika v deželi lam

A že je Cin-Lo spet nekaj ukazal, to pot v jeziku, ki ga ujetnika nista razumela. Kakor bi trenil, sta bila obkoljena, tako da jima ni kazalo drugega kot oddati orožje. Tudi s konj sta morala zlesti. Hkratu je Cin-Lo potegnil iz svojih debele sukne dve svileni rutici in se z zasmehljivim obžalovanjem obrnil k Madiganu: »Ne zamerite, spoštovani gospod,« je dejal v dobri angleščini, »vse to delamo na ukaz moža, ki se mu v tem kraju nihče ne upa kljubovati. Zdaj moram vam in vašemu sinu na žalost zavezati oči, da ne bi morali kasneje komu pripovedovati, kam smo vajni odvedli.« In res so jima čvrsto zavezali oči, nakar sta ju dva izmed neznanih spremljevalcev prišla za roko ter ju odvedla peš po soteski navkreber.

Sobe išče

Opremljeno sobo
iščem, ako je mogoče poleg malo delavnico za mizarja. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Za takeje«.
28307-23a

Opremljeno sobo
s prvovrstnim komfortom, v centru, išče soliden gospod. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Nujno rabime«.
28361-23a

Izgubljeno

Dublé uro
z zlato zapetnico sem izgubila od Operne kleti do restavracije Slon. Pošten najditelj naj jo vrne proti nagradi na ogl. odd. Jutra pod »Ker mi je drag spomin«.
28319-28

Stroji

Pfaff šivalni stroj
skoraj popolnoma nov, več Singerjevih in raznih drugih zares poceni napredaj. pri »Promete« (nasproti križanske cerkve).
28344-29

Pridelki

Orehe
v lupinah in suhe slive, dobre kvalitete zapošljamo po najnižjih cenah. Brača Papo, Lukavac.
28349-33

Živali

Psa lisjaka
čuvarka, starega leta ali leto in pol kupim. Restavracija Kolodvor, Domžale.
28300-27

Sadje

Jabolka
vsakovrstna od Din 1 dalje kg prodaja A. Lottspeich Rimske Toplice.
28259-34

Zimskih jabolk

kupimo 800—1000 kg. Ponudbe poslati na: Del. kuhinja tov. Saturnus, Ljubljana, Moste.
28338-34

Zdravstvo

OKAMA
mazilo iz zdravilnih zelišč. Čudovit uspeh pri ranah, opeklinah, ožuljenih (volku), turih, vnetih itd., z nego dojenčkov pri kožnem vnetju, izpuščaji in krastah na temenu, za razpoke na prste, bradavice. Glavna zaloga lekarna Mr. J. Oblak, št. Vid nad Ljubljano.
187-40

Poslastice

Hišo z vrtom
v Ljubljani kupim do Din 150.000. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Podkletena«.
28354-20

Stanovanje

oddaja
V najem
pritlično hišo ob tramvajski progi, s stanovanjem 2 sob, sobe s posebnim vhodom, verando, trg. lokalom, gosp. poslopjem in vrtom oddaja Pokojninski zavod za nameščenje v Ljubljani, Gajeva 5, II. n.
28302-19

Poslastice

Trisobno stanovanje
s kopalnico (celo prvo nadstropje hiše za Bežigradom) oddam za prvi november. Pojasnila v trafiki Tršičeva cesta 53. 28327-21

Les

Bukova drva
za kurjavo, kupim. Tesani in žagani les in les za rudnike. Ponudbe na Export I. Meštrovič, Zagreb, Ilačič trg 15. Telef. 25-612.
28134-15

Sobo odda

Sobo za pisarno
oddam. Kralja Petra trg 8, I. nadstropje.
28326-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom oddam 1. novembra. Rožna ul. 15.
28317-23

Prazno sobo
oddam solidnemu gospodu ali za pisarno ali zastopstvo. Sv. Petra c. 27-I.
28329-23

Hubertus
plašči à din 250.— vse vrste dežnih plaščev, trensko-tov, sukenj toploga perila itd. nudi po priznani nizkih cenah
PRESKER,
Sv. Petra c. 14.

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke
Ivan Legat
LJUBLJANA
Prešernova ulica 44
MARIBOR
Vetrinjska ulica 30

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 21.: Antigona. Premiera. Premier-ski abonma.
Nedelja, 22. ob 15.: Plička in Tonček. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Zene na Niskavooriju. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 23.: zaprto.
Torek, 24.: zaprto.
Sreda, 25.: Kacijanar. Red Sreda.

MESTNO POGLAVARSTVO MARIBOR.
X. št. 13833/2261—1939.

RAZPIS O LICITACIJI

Mestno poglavarstvo v Mariboru razpisuje za oddajo pečarskih, slikarskih, tapetniških in parketniških del ter opremo trezorja in dobavo tehtnic za gradnjo carinarnice v Mariboru. II. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan

7. novembra 1939 ob 11. uri dopoldne

v sobi št. 5 mestnega gradbenega urada v Mariboru, Frančiškanska ulica št. 8. Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na znesek odobrenega uradnega proračuna za:

1. pečarska dela	din 13.266,20,	1. pečarska dela	din 1.500.—,
2. slikarska dela	din 15.969,23,	2. slikarska dela	din 2.000.—,
3. tapetniška dela	din 4.185.—,	3. tapetniška dela	din 500.—,
4. parketna dela	din 52.055,78,	4. parketna dela	din 6.000.—,
5. opremo trezorja	din 75.000.—,	5. opremo trezorja	din 8.000.—,
6. dobavo tehtnic	din 56.000.—,	6. dobavo tehtnic	din 6.000.—,

ter se mora položiti pri blagajni mestne občine mariborske najkasneje do 10. ure na dan licitacije.

Pojasnila in ponudbeni pripomočki se dobivajo proti povračilu napravni stroškov med uradnimi urami v pisarni mestnega gradbenega urada v Mariboru.

Ponudbe morajo biti taksiirane z državnimi koleki za:

1. pečarska dela	din 50.—,	4. parketna dela	din 100.—,
2. slikarska dela	din 50.—,	5. opremo trezorja	din 100.—,
3. tapetniška dela	din 50.—,	6. dobavo tehtnic	din 100.—,

in predložene s predpisanimi dokumenti na dan licitacije med 10. in 11. uro.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglašja o licitaciji na razglasni deski mestnega poglavarstva mariborskega.

MESTNO POGLAVARSTVO MARIBORSKO, dne 17. X. 1939.

Dragocenost

Vsakovrstno zlato
drage kamne, srebro, vsakovrstne antikvitete kupuje po najvišji ceni
A. Božič
Ljubljana, Frančiškanska 5.
310-36

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Umrli so nam naša dobra mama

Antonija Plestenjak, roj. Rozman

lepo pripravljena za večno življenje.

V tihi domek pri Sv. Križu bomo spremili iz hiše na Hranilniški cesti 11 za Bežigradom na dan 21. t. m. ob 3. uri popoldne.

Spominjajte se jih v molitvi!

LJUBLJANA, dne 20. oktobra 1939.

ANTON, soprog;
TONE, IVAN, VIKTOR in KAREL, sinovi;
ZVONKA por. MILUTINOVIČ, MIMI, hčere;
brat in sestre — ter ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapustila moja pre-dobra žena, nepozabna zlata mamica, preljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

TONČKA ZAVRŠNIK

vdova po dr. PALČICU, roj. GÖDERER,
učiteljica na Vrhniki

Pogreb plemenite pokojnice bo v soboto, dne 21. t. m. ob pol 5. uri popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani.

Prosimo tihega sožalja.

V LJUBLJANI, dne 20. oktobra 1939.

ALFONZ ZAVRŠNIK s sinom JANETOM
in prvorojenec STANE PALČIČ, cand. iur.
ter ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapustila moja pre-dobra žena, nepozabna zlata mamica, preljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

Potrta sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon

roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka, Lipold roj. Balon, hči; dr. Franjo Lipold, zet; Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre;
ing. Vladimir Lipold, brat.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka, Lipold roj. Balon, hči; dr. Franjo Lipold, zet; Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre;
ing. Vladimir Lipold, brat.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka, Lipold roj. Balon, hči; dr. Franjo Lipold, zet; Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre;
ing. Vladimir Lipold, brat.

Tragedija »Antigona« v prevodu Frana Albrehta bo vprizorjena prvič drevi za premierski abonma. Usodna tragedija riše Antigono plemenito delo — pokop brata Polineka proti Kreonovi prepovedi — katero mora plačati s smrtjo. V delu so izražene med drugimi tehtne misli o človeški pravici in ustroju države, in dajejo delu v današnjem času posebno aktualnost. Režiser: Fr. Lipah. Scensko glasbo je komponiral dirigent Niko Stritof. Inscenator: inž. arh. Franz.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapustila moja pre-dobra žena, nepozabna zlata mamica, preljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

Potrta sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon

roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka, Lipold roj. Balon, hči; dr. Franjo Lipold, zet; Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre;
ing. Vladimir Lipold, brat.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapustila moja pre-dobra žena, nepozabna zlata mamica, preljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

Potrta sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon

roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka, Lipold roj. Balon, hči; dr. Franjo Lipold, zet; Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre;
ing. Vladimir Lipold, brat.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapustila moja pre-dobra žena, nepozabna zlata mamica, preljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

Potrta sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon

roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka, Lipold roj. Balon, hči; dr. Franjo Lipold, zet; Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre;
ing. Vladimir Lipold, brat.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapustila moja pre-dobra žena, nepozabna zlata mamica, preljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

Potrta sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon

roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka, Lipold roj. Balon, hči; dr. Franjo Lipold, zet; Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre;
ing. Vladimir Lipold, brat.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapustila moja pre-dobra žena, nepozabna zlata mamica, preljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

Potrta sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon

roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka, Lipold roj. Balon, hči; dr. Franjo Lipold, zet; Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre;
ing. Vladimir Lipold, brat.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Popolnoma nepričakovano nas je danes ponoči zapustila moja pre-dobra žena, nepozabna zlata mamica, preljuba sestra, značajna svakinja, mila teta, gospa

Potrta sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon

roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto 21. oktobra ob pol 16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

MARIBOR, dne 19. oktobra 1939.